

ГОЛОС ПОДІЛЯ

Урядовий Вістник Повітового Українського Комісаряту

появляється два рази на тиждень.

Поодиноке число коштує 50 с. — Місячна передплата 3 кор.

Редакція міститься в домі „Повітового Товариства Кредитового“ при вул. Міцкевича. — Приймається від год. 11—12.

Частина урядова.

Оголошення й зарядження властей.

(Всі оголошення й зарядження видаються в м. мі українській, польській і жидівській).

До Горожан міста Тернополя і повіту.

З нинішнім днем обіймає всяку власть в місті і повіті Комісарят Української Національної Ради.

Всім Горожанам без різниці народно-і віроісповідання зазначається повне безпеченство особи і майна.

Взиває ся усіх Горожан до безглядного по слуху Комісарятові і всім його органам, до збереження як найбільшого порядку і спокою, бо всяке їх порушення буде як стій покаране після воєнних законів.

Тернопіль дня 3. падолиста 1918.

Повітовий Комісарят У. Н. Р.
Алексій Сальвицький

До відома усіх горожан міста Тернополя і цілого повіту.

З сею хвилею Тернопіль і цілий його округ підлягає власті Української Національної Ради у Львові, котра являється тимчасовим Українським Правительством.

Воєнним органом У. Н. Р. в сім місті є Українська Військова Команда в Тернополі.

Сій Команді підлягають усі Горожани міста Тернополя і цілого округу без огляду на народність і віроісповідання.

Приказом Команди заряджує ся слідує:

1. Взивається всіх жителів до збереження безглядного спокою.
2. Оружжя, яке знаходиться в руках приватних осіб, мусить бути сейчас віддане в Військовій Команді на площі Собіського.
3. Не вільно являтися на вулицях більшими гуртками, як по дві особи.
4. Всякі збори забороняються.
5. Хто без уповажнення Української Військової Команди буде зловлений з якимнебудь оружжям в руці, буде на місці розстріляний.
6. Всі публичні льокалі, аж до відклику, мусять бути зачинені від 7 год. вечер. до 7 год. рано.
7. По 7. год. вечер. не вільно нікому без дозволу являтися на вулицях. (Від сеї заборони

звільняє тільки виїмкова нагла потреба, як прим. потреба візвання лікаря).

8. Всякі рабунки і насильства строго забороняються.

Взивається усіх Горожан до безглядного збереження сих приказів, бо всяке їх порушення буде покаране після воєнних законів.

Тернопіль, 3. листопада 1918 р.

Українська Військова Команда в Тернополі

БОЛЮХ командант.

Взивається всіх інтелігентних Українців тернопільського пов. від 18 до 35 р. життя безпроводити вільно в місті і в повіті української Команди в Тернополі на площі Собіського.

Болюх, командант.

Пересторога.

Вчера зайшов випадок, який може вивести декого з рівноваги, схвилювати народні маси і посіяти зерно анархії. Маю на думці убиство міліціонера на вулиці Смиковецькій, яке мало характер провокаційний.

Міліція зорганізована для збереження ладу в сій переходовій, потрясаючій основами суспільства, стадії і для забезпечення перед грабежами і насильними актами усіх горожан нашого міста. Отже в інтересі усіх лежить справа кооперації з міліцією, а не акти, що пособляють розхвостанню і вибухові анархістичних інстинктів. І тому сам загал повинен у власнім, добре зрозумілім інтересі, докласти усіх сил, щоби не допускати до заклочення спокою і ухилити небезпеку, що загрожує жителям нашого міста і околиці на сей випадок, якщо темні індивідуа почують за собою силу.

Перестерігаю усіх, що на випадок повторення подібного насильства буду змушений ужити як найострійших репресій і без дальших доходжень, — полишаючи на боці покарання винників після законів воєнного суду — зарядити гваранцію у формі заложників.

Тернопіль, 4. падолиста 1918.

БОЛЮХ

командант Тернополя

ОБЯВА.

Продажа всякого роду спірітуалів з сьогоднішнім днем, аж до відкликання припиняється.

Від нинішнього дня не вільно нікому опускати міста без відповідних перепусток.

Ношення оружжя без легітимацій заборонене.

Легітимації на ношення оружжя видає Команда української жандармерії ул. Скарги ч. 16.

Тернопіль, 5. падолиста 1918.

БОЛЮХ
командант

Осторога.

І досі не перевели ся в нашій місті грабежі, крадіж і торгованне краденими, або зрабованими річчями. Чимало таких одиниць, що промишляють подібним ремеслом, сидить вже під ключем, та це не відносить бажаного успіху. Поінформовані з урядового жерела, подаємо до відома, що не тільки самі винники злодійства, але і співвинники, про яких власті знаменито поінформовані, усі ті, що такі річі купують, підпадуть як найострійшим карам, поминувши вже це, що набуті предмети будуть у них сконфісковані. Подаємо це до відома загалу, щоби потім, коли ревізії викажуть чийсь вину, ніхто не нарікав, що він не був відповідно поінформований.

Нові повітові уряди в Тернополі:

1. Повітовий Комісарят (староство) комісар А. Сальвицький, секретар: І. Брикович.
2. Комісарят мійський (магістрат) — комісар Семен Сидоряк.
3. Комісарят пошти — комісар О. Котецький
4. Дирекція округу Скарбового — директор І. Топольницький.
5. Відділ податковий повіт. Комісаряту — начальник: І. Ремеза.
6. Уряд податковий — начальник: В. Коморовський; контрольор: Д. Огар.
7. Суд окружний — президент: Др. Козіцький; віцепрезидент: К. Онишкевич.
8. Харчова Управа — председатель: О. М. Конрад.
9. Ліквідаційна комісія в складі: п. проф. І. Боднар, проф. Я. Николаевич і дир. Солтис.

І сон став ся дійсністю...

„Вийшла в поле руська сила,
Не щоб брата задусила,
Не щоб слабших грабувати,
А щоб орди відбивати,
Що живим труду нам тешуть,
А лисиці в полі брешть“.

І. Франко

І сон став ся дійсністю... Ще так недавно, ще перед кількома днями нам тільки снила ся хвиля, яку переживаємо. Ми тільки мріяли про сю хвилю, та сами ще не вірили, що вона така близька. Ми тільки простирали крила до лету, та не знали, що прийдесть ся нам вилетіти з гнізд так скоро. Але противник кинув боєвий заклик і нам годі було гаятись. Треба було знятись до лету, треба було урвати раду, а взятись за чин, хоч і не вповні приготуваним. І ми знялись на лет.

І сон став ся дійсністю...

Не бажалось нам витягати зброї з покровців, бо крові полилось вже надто багато. Наша думка була поладнати спір по сусідськи, по дружньому, по думці загально-світового клича: кождому своє. Та противник не хотів нас розуміти. Не хотів зрозуміти, що право рівне для всіх: і для Поляка і для Українця. Він мав свою думку: Поляк створений до панування, Українець до поневолення. І відказав нам права, признаного цілим світом.

І брязнула сталь і заторохотіли кріси і поплила кров.

І сон став ся дійсністю...

Встала Перемищина, встав Львів, встала Золочівська земля, заворушила ся Тернопільщина. А там загомонила ціла країна — від Сяну по Збруч, від Карпат по давню гряницю Галичини й Волин. І побіда остала по наших боці. Город Данила, святоюрська гора, з руїнами давнього княжого замку, серце колишньої галицько-володимирської держави в руках українського народу...

Хто був би про це подумав! Город, в якому ще до недавна розсіла ся гордо польська ясновельможність як у себе дома, город, з якого йшла головна сила, що окаяндювала нас цілі століття, Львів, ся твердицею постоїла над десятками українських повітових міст і давила своїм тягарем душу трьох з половиною мільонів українських синів і дочок, сей поліп, що своїми сторуками обхоплював нас від другої половини XIV. віку, — сьогодні в руках українських побідних полків і українського народу. А wraz з ним ціла східня Галичина — уся австрійська Україна. Розірвались заржавілі від наших сліз, перегризені нашою кровю окупи і ми підняли вольними руками високо голубо-жовтий прапор волі. І вже не потребуємо завидувати нашим братам з Наддніпрянської України, бо ми зрівняли ся з ними бо той сам український стяг шелестить над золотим верхим Київом і над Замковою горою Львова.

І сон став ся дійсністю...

Та сон цей не виснив ся ще до самого кінця. Ще брязкотить сталь, ще свистять кулі, ще ллеть ся кров, противник не дав ще за виграну, противно: щойно почалось. І тому обовязок народній, любов рідної країни, страх перед новими кайданами, жадоба волі — все те кличе до кожного сина України: Бережись! будь готов!

Як раз перша побіда повинна сталити нашого духа, будити в нас пал і віру, визвати в нас усі дрімучі сили, створити з нас одну карну армію серед якої не сміє забракнути ніодного з тих, що носять горде імя сина України. Бо ми ледви при першим милевім камені на дорозі нашої волі, а ся дорога ще дуже далека! А противник ще не зложив зброї і не скоро її зложить!

Бережись! будь готов!

І ти, український інтелігенте, і ти міщанине, і ти, сине села, і ти, старий воїне, увесь обкурений стрільним димом, і ти, молодий добровольче що держиш кріс неуміло і щойно від вчора усі!

Не вийшли ви на грабування, не на месьть за довговічно кривду, і не на забаву — „а щоб орди відбивати, що живим труну нам тешуть“, — щоб визволити себе, своїх батьків і материй, синів і дочок від ярма, що давило нас усіх до загибну.

Не хоче противник дружньої нашої руки, яку ми простягли до згоди, так витягнім руку з крі-

сом, та не кермовану месьтю і жаждою крові, а любовю рідної країни і волі, кермовану великодушністю прощання і вірою, що цею великодушністю перемажемо його так само, як крісом.

І тому кличемо до усіх синів України, а з окрема до вас, сини Поділя: Бережись! будь готов!

А тоді сон виснить ся до кінця, до повної дійсности, що воплотить ся в чудову мрію:

„Від Кавказу по Сян, лиш один буде лан,
Його власником нарід цілий“.

До Міщан Тернополя!

Повітовий Комітет Укр. Нар. Ради зробив це що вважав своїм народнім і горожаньким обовязком, себто перебрав заряд повіту в свої руки і зробив усе, що було в його силі, щоби вратувати народне й приватне добро від загибелі та забезпечити житте горожан.

Зроблено було усе головно при підмозі сільського населення повіту і Збарщини. І сим ідейним одиницям зпід сільської стріхи належить ся подяка і вдячність. Та годі вимагати від них надзвичайних жертв. Їх кличе до своїх хат власна, блища потреба. Вправді ми можемо від них (особливо від дотеперішніх жовнірів) вимагати постійної служби в нашім місті, одначе не слід звалювати увесь тягар виключно на їх плечі. Слід і самому міщанству подумати над обовязком загальним і особистим.

І тому Повіт. Комітет Укр. Нар. Ради звертаєть ся до Вас, Міщани, з візваннем вступати громадно до служби з оружжем в руці, бо це диктує Вам власний Ваш інтерес. В разі якогось розхвостання мас, атак звернув ся в першій мірі проти сих, в кого можна найти добичу, значить ся, проти господарів. Не джидайте-ж цієї евентуальности не ходіть з заложеними руками, а організуйте зпоміж себе міліцію, котра змоглаб в найкоротшім часі звільнити селян від важкої служби і узяти оборону міста і його безпеку у власні кріпкі руки.

Коли байджна Вам справа всенародня, справа України, коли не умієте червоніть з сорому за свій егоїзм, так най стане для Вас понукюю Ваш власний інтерес, Ваша безпека, безпека Вашого майна й життя. Ви-ж знаєте, яким духом дише проти Вас пролетар і всякі анархістичні елементи.

Багато між Вами таких, що вернулись з війська і уміють держати зброю в руці, багато між Вами підофіцирів, що моглиб заняти ся вишколом рекрута — всі Ви можете принести загальній справі неоцінені прислуги і то майже без ніяких жертв. Бо далеко легше Вам жити дома і від часу до часу станути на кілька годин до служби, як селянам, що виконують важку службу серед великих невивід.

Отямте ж ся з байдужности, щоби не прийшлось Вам пожалувати й сказати: коби знатте!

Геть сонність і непростима байдужність! Най з Ваших рядів виростуть цілі кадри карної міліції щоб не прийшлось Вам осоромити Вашого почетного стану і спричинити самим собі необчислимі шкоди!

Ждем на Вас негайно! Сейчас!

До української інтелігенції!

На стінах нашого города появил ся приказ Української Команди, який заряджує мобілізацію усіх інтелігентних сил у віці 18—35 р. р. життя і звиває їх до безпроводочного виконання сього приказу.

Най же цей приказ не буде тльки приказом, хай ніхто не посміє подумати, що до нього він не відносить ся, бо він вже стоїть на другому пості. Навчім ся карности, до якої ми були звикли в давній австрійській державі і відчуймо, що наша військова влада має таку саму силу, як давля чужа нам влада. Не легковажмо цієї

влади, бо витворимо прецеденс до легковаження її членами другої нації. Не доводім до сього, щоби наша молода влада бачила себе зневоленою вхопитись за середники острійші.

І тому якщо є ще такі одиниці, що свого горожанського і народнього обовязку не виконали, мусять вони негайно його сповниги. Команда потребує чимало інтелігентних сил до проводу і всяких канцелярійних функцій, бо сього роду функції є неменше важні, як служба у боєвих рядах.

Так не гаймо ні хвилини, а спішім на поклик, бо тепер не пора на відкладанне до завтрішнього дня!

До братів Селян!

З багатьох сіл доходять до нас слухи що давні громадські власти розвязано й повибирано нових начальників, які переймали вже урядованне, і з того виходить заколот в селі і ворожнеча.

Поки прийде з Повітового Комісаріяту відповідна інструкція, сього рішучо не повинно бути. Настановленне нових властей мусить піти дорогою легальною, урядовою і тому звиваєть ся усі села до збереження дотеперішнього стану, поки справа не буде полагождення урядовою особою з Комісаріяту.

На разі звиваєть ся усіх жителів сіл до збереження спокою і порядку, а щоби це могло стати ся, належить відібрати зброю з рук невідповідних людей, зберігти її в замкненім місці, а узброїти лиш таку скількість зовсім певних і розсудних одиниць, скільки сього вимагають місцеві відносини. Ся міліція повинна в день і в ночі берігти порядку і спокою в громаді.

Тільки тим способом облегчите, Братя Селяни, надлюдський труд, який впав на плечі наших властей і приспішите заведенне нормальних відносин на свою власну користь.

Так само ніхто не сміє провокувати жителів другої народности, ані зводити особистих поррахунків, як наприклад грабленне панського добра, бо це моглоб спровадити необчислимі шкоди. Дріску терпеливости, а усе буде полагожене.

Великі дні.

В ночі з 31 жовтня на 1 листопада від У. Н. Ради у Львові прийшов приказ заняти Тернопіль. В мить заряджено мобілізацію сил повіту, щоби приказ виконати, а рівночасно окремі курери мали порученне візвати поміч з гарнізонів Золочева й Чорткова. Поміч не могла прийти, бо вона була потрібна для Львова. Треба було здатись на власні сили. Тимчасом в місті зробив ся незвичайний рух, бо всі відчули, що має статись щось незвичайне. Старі власти в почуттю свого безсилля стали безраді, а на провінції йшла вже буря: падали жандармські гарнізони і віддавали ся в руки у руженних сільських формацій, що самі з себе, мов надотик чародійної палочки, виринали в кождій громаді. Безрадість властей в місті викликала безладде; все відчуло, що валять ся старі основи, що зачинаєть ся перший великий день. І з сього скористало суспільне шумовинне і юрба вертаючих домів полонених, яких під сю пору було

в Тернополі кілька тисяч, і на залізничній станції почалися грабежі. Гаятись не було можна. Зоружено часті сил, які стояли до диспозиції, занято дворець і в часті заведено лад та припинено грабежі.

В суботу вечером роздалась від сторгни двірця гучна пальба і на місто впав переполох. В мент юрба розбігла ся по домах і за хвилину вулиці зовсім опустіли. До города увійшла збаражська дружина і займила його протягом кількох хвилин.

Стало ся... На город налягла гробова тишина — усі дожидали чогось незвичайного. Але тишину швидко заворушила стрілянина, яка не переводила ся майже до світу. Це розохочені хлопці, не уняті ще в карби військової дисципліни, документували свого побіду.

Рівночасно напливали з околиці цілі маси сільських дружин, що стояли на поготівлі по сусідніх селах. Треба було одних уоружуваги, других приміщувати по касарнях, третіх, зайвих, відсилати домів.

В неділю рано город проснув ся з сим почуттям, що він вже не той, яким був ще вчера вечером. Перед усіма урядами стояли вже міліціонери і берігли народньої власности.

І зачало ся перебиранне урядів, що тягнуло ся цілі три дні. Дотеперішніх начальників звільнено з їх постів, а другим урядникам оставлено вибір: або остати на службі нової української держави, або службу оставити. Поданням руки представникови Повітового Комітету У. Н. Р. урядники заявляли свою згоду на нову службу. Більшість урядників польської народности і майже усі урядники жидівської національности остали на місці. А місце давніх начальників займили комісарі У. Н. Р., Українці.

З будинків Мійського Комісаріату (магістрату), Повітового Комісаріату (староства) і з деяких українських інституцій замаляли українські прапори, на знак, що Тернопіль став справді українським городом.

По полудні сього дня зайшов сумний випадок. На Смиковецькій вулиці досі невисліджений злочинець, при співучасті певного гуртка Поляків застрілив українського міліціонера, що виконував свої службові обовязки, і з сього вивязалась стрілянина, яка знов викликала в городі паніку. Холоднокровність команданта міста запобігла наслідкам сього злочину і їй треба завдячити це, що не дійшло до дальшого проливу крови. З сього приводу іменем Поляків п. радник Чарнецький заявив на руки місцевого пароха о. канон. Громницького співчуття і жаль і просив, щоби з сього інциденту не витягано консеквенцій з наслідками для польського населення города.

В понеділок поплило життя трохи не нормально. Видано і розліплено на стінах міста одну заяву, що владу в місті і в повіті обняла українська держава, а другою оповіщено военний стан в місті.

Того дня розвязано дотеперішній організаційний комітет п'ятох і зорганізовано Повітовий Комітет У. Н. Ради, в складі усіх комісарів, себто начальників урядів, команданта міста і шести вибраних членів, між ними одного делегата молодіжи, а на чолі цієї нової організації станув проф. Д. Карманський. Комітет має свої наради кожного дня і по черзі впорядковує усі справи повіту.

Зорганізувало далі Харчову Управу і Комісію ліквідаційну, першу в цілі ведення агенд давнього апровізійного уряду, а другу в цілі зліквідування великих богацтв, що дістались і дістають ся в руки нової власти.

Переведено також організацію повітової жандармерії, а так само поведено акцію в напрямі створення постійної міліції, щоби звільнити зі служби людей з околиці, а зглядно створити з них армію для других городів. В сій цілі команда міста зарядила на разі мобілізацію інтелігентних сил у віці 18-35 р. р.

Жиди створили власну міліцію і одержавши від Команди кріси, бережуть ладу у своїй дільниці міста.

Вкінці зорганізовано Санітарну Комісію, що має обовязок перебрати на себе санітарну акцію в місті і в повіті.

Життя з кожним днем щораз більше входить на нормальний шлях, усі уряди й комісії працюють з надмірними зусиллями, щоби суспільне життя не потерпіло переверти і є надія, що нор-

мальний хід справ буде привернений в найближчій часі.

Від часу до часу трівожать город алярмуючі вісти про приїзд, або прихід війскових формацій колишньої австрійської армії (чужинців), що тягнуть зі сходу з цілими тренами і з оружжем, та досі не було причини до поважної трівоги, бо вертаючи віддають зброю на границі Галичини, або в Тернополі, а команда станції помагає їм в повороті, відсилаючи їх на захід окремими поїздами.

Поляки зберігають повну пасивність і мабуть зовсім погодили ся зі станом річи. На виразне бажання відпоручників польської інтелігенції навязано з рамени повіт. Комітету У. Н. Р. (7. XI.) переговори з делегатами польського загалу, які ведуть ся вже четвертий день.

Отсе покищо картина з великих днів столиці Поділя.

До членів міліції!

З гордістю глядимо на Вашу посвяту, з якою є получене виконуванне Ваших народних і горожанських обовязків і вдячністю горять наші серця до Вас, ідейні, благородні Герої!

На жаль доходять до нас слухи, що тут або там, цей або другий міліціонер зважить ся на вчинок, який не тільки ломить війскову дисципліну, але й плямить Ваше горде імя. І тому звертаємо ся до Вас і закликаємо Вас:

Не кидайте тіни на Вашу честь! Одушевлені святою ідеєю любови України і служби рідній країні, будьте карною дружиною, яку навчили ся шанувати й чужі, якої ніхто не посмів би спровокувати. Будьте чисті як кришталь і не позвольте ніодному з Вас сплямити Ваше імя, що перейде до історії і буде згадуватись Вашими синами й синами цілої України з найбільшою пошаною, як згадують ся імена наших давніх героїв.

Зрозумійте Вашу гідність, а тоді певно ніодин з Вас не дасть приводу до наріканья.

Австрія про українську державу.

В полагоді домагання Польщі, щоби Австрія передала їй цілу Галичину ухвалила австрійська рада міністрів на засіданні 31. жовтня ось що:

„Правительство не піднімає жадних замітів проти того, щоби по мисли ідеї злучення польських просторів Австрії з незалежною польською державою управа сими просторами перейшла вже тепер в руки польського заступництва та заявляє цілу готовість переговорювати з сим заступництвом про подрібні питання.

Одначе правительство ставить при сім як невідмінну перед умову, що діяльність польського заступництва не буде розтягати ся на українські простори, тому що правительство признає українській нації рівне право утворити самостійний державний організм, якого границі мають бути установлені шляхом умови між націями, евентуально ухвалюю мирового конгресу.

Вісти з краю.

Від одної дуже поважної особи, що 3. падолиста вечером приїхала з Перемишля до Львова одержуємо слідуочі подробиці про положення на захід від Львова.

Перемишль: На чолі заряду міста стоять між иншими посол Загайчевич, дир. Алиськевич, проф. Демчук і Іван Жовнір. З'організована міліція українська числить поверх 1000 мужа.

Околичні форти: Пикуличі, Селиська, Вільче, Яксманічі, Вірко, Медика в руках Українців.

Так само міста Мостиска, Судова Вишня і Городок разом з залізничними двірцями. Спроба польських легіоністів перевезти з заходу машиновий кріс в поміч легіоністам у Львові, котрі їх о те просили, не поведла ся. Потяг острілювала українська сторожа в Медиці, а наша патруля в Судовій Вишні машиновий кріс відобрала.

В Городку передав староста урядування в руки д-ра Л. Озаркевича, а полковник передав всі війскові об'єкти в руки української оружної сили.

Вночі з вівторка на середу міністерство війни у Відні повідомило телеграфічно всі війскові команди про цісарський наказ, який призволяє офіцерам і мужів армії поза фронтом та жандармерії вступати до націокальних армій і замість розет носити національні відзнаки.

Вісти зі Столиці.

Львів, 4. падолиста 1918.

Як тільки Українська Національна Рада обняла власть в столиці Української Держави, звернула ся до президії магістрату м. Львова з зазивом обняти урядування.

Крім переговорів, які відбували ся 1. с. м. в сій справі, прийшов вечером того-ж дня на заїданне У. Н. Ради бувший краєвий маршалок Незабітовський з кількома представниками польських кругів, просячи о навязання переговорів в цілі порозуміння. З їх промов виходило, що вони тимчасово, до міжнародного мирового конгресу готові признати українську державну власть, видати до польського населення успокоючу відозву і взагалі довести до порозуміння.

На тій основі Українська Національна Рада вислала в суботу, 2. с. м. перед попол. своїх делегатів на дальші переговори, які відбувалися в Краєвім Виділі.

На сих переговорах Поляки вже змінили своє становище, заявляючи, що вони не можуть признати Української Національної Ради державною властю, а тільки репрезентацією українського народу. Для правління в краю на їх думку має бути установлена власть польсько-українська, аж доки мировий конгрес не рішить про будучність краю.

Се польське домагання делегати Української Національної Ради очевидно відкинули.

Вкінці стало на тім, що права відділити справу цілої східно галицької території Української Держави і її столиці Львова, від справи громади м. Львова. Громада м. Львова потребує спокою, порядку і заосмотрення в поживу. Щоб сі цілі осягнути, обі сторони згодилися вибрати спільний комітет зложений по половині з 12 членів, який має в сій справі вести далі переговори. Українські делегати обіцяли в імени українського правительства йти в сій справі комітетови на руку. В склад комітету мали входити: Українці: о. дир. І. Лежогубський, др. М. Лозинський, др. Р. Перфецький, др. Л. Цегельський і А. Чарнецький; Поляки: пр. Адам, др. Домбський, Найман, др. Шляйхер і ректор др. Юраш.

Крім того рішено з підписами всіх присутних видати в обох мовах отсю успокоючу відозву:

„До населення м. Львова!

Горожани!

З огляду на події, які від вчера відбуваються в нашій місті, першою потребою є, щоб безпечність життя мешканців і правильний хід щоденного життя були вдержані. Українці і Поляки в порозумінню сеї потреби й свого обовязку супроти міста ввійшли в порозуміння. На основі сього порозуміння утворено спільний Комітет в цілі вдержання супокою, порядку і безпечности публичної а також запевнення апровізації. Вас, Горожани, звиваємо зберегти безоглядний супокій. Як з української так і з польської сторони нале-

жить уникати всего, що могло би мати характер якої небудь агресивної зброї сили. Щаслива будучність обох народів вимагає, щоби в столичнім місті Львові публичний порядок і суспільний лад був безоглядно збережений. Спільний польсько український Комітет буде про се дбати. Вас Горожани, звиваємо, щоби Ви своїм спокійним поведенням облекчили нам нашу задачу.

Ся відозва дійсно появилася на мурах міста. Одначе — як показав дальший хід подій, — була видно безпредметною.

Рівночасно Поляки обіцяли вплинути на свою боївку, яка від ночі з п'ятниці на суботу почала в околицях залізничі своєю акцією, щоби вона при- тихла.

Дальші наради вибраного Комітету, мали відбутися о 6 год. веч. в промисловій палаті. Та тут польські члени Комітету знов змінили становище. Заявили вони, що спокій у місті залежить від згоди

польської зброї сили,

якій вони не мають права диктувати, тому нехай порозуміються оба команданти.

Українська сторона й на се згодилася, щоби тільки уникнути проливу крові, хоч зі становища права ніякої польської зброї сили нема а є тільки банди, які воюють проти української держави і її війська.

Наради обох командантів, в якій брали участь також члени Комітету, ішли в тім напрямі, щоби заключити на довший час перемир'я і тим способом запевнити спокій міст. Одначе польська сторона між умовами перемир'я поставила також такі, які мали державно-правний характер, наслідком чого українська сторона заявила, що справа мусить бути предложена Українській Національній Раді. Відповідь мали дати українські делегати в неділю 3. с. м. в 2 год. по пол., а до того часу заключено

завіщення зброї.

Се предложення українські делегати передали вчора в означенім часі, в 2 год. по пол. польським. Для дальшої акції в сій справі українські делегати предклали

негайне продовження завіщення зброї,

щоби даром не лилася людська кров.

На се Поляки відповіли, що се неможливе та що з огляду на не прийняття українською стороною польських умов — завіщення зброї скінчилося і настав знов стан війни. Українське предложення польські делегати беруть „ad referendum“ і дадуть нині, в понеділок, в 12. год. в пол. відповідь.

І так на предложення дальшого завіщення зброї польська сторона відповіла: „Не хочемо, нехай кров ллється!“

Командант м. Львова.

Ним є Полковник Микола Маринович.

Полковник М. Маринович уродився в Ішкові підгаєцького повіта, дня 21. грудня 1861 як син народного учителя. Гімназійні студії відбув в Бучачі і в Тернополі, а фахову військову школу у Відні.

На поміч столиці.

Львів, 4. падолиста 1918.

Найскорша підмога прибула з Черновець У. С. С., за нею прибула поміч в Золочеві й Руської Рави. Крім того заповіли цієї ночі підмогу нашій столиці ще міста: Коломия, Снятин, Тернопіль Ширець і Комарно.

Серед тих поважних рухів військ українського народу, що з усіх сторін сунуть на Львів, лучаються також незвичайно помічні випадки. І так цілий обоз (трен) У. С. С. зайняв в ночі серед за-

взятих битв в цілім Львові — просто перед сам Голівний штаб Укр. Військової Генеральної Команди не стративши ні одного чоловіка, ні одного воза, ні одного коня, ні одного мішка з мукою. Так добре „розігнався“.

Військове звідомлення.

Львів, 4. падолиста 1918 в полудне.

Наспіли поважні покріплення.

Рано розпочаті операції в повнім ході. Занято двірець Персенківку і Головний двірець. Прочищено вул. Янівську і Гицлівську гору. Взято полонених і здобуто кільканадцять машинових крісів.

Міське шумовиння влється в боротьбу, стаючи по стороні противника.

Новинки.

Наша часопись є урядовим органом Повітового Українського Комісаріату в Тернополі і тому кожний громадський уряд (Комісаріат) і уряд парохіальний мусить її передплачувати з уряду. Так само повинна передплачувати „Голос Поділя“ кожда читальня вже бодай з сього згляду, що в часописі будуть появляти ся усі розпорядки, поученя і вона буде надавати цілій нашій діяльності одноцільний характер і витворювати одноцільну орієнтацію. Було б бажаним, щоби „Голос Поділя“ відчитувано в кожному селі громадно і передискутовано усе перечитане.

Просимо подавати нам вісти з других подільських міст і з сіл Поділя, щоби „Голос Поділя“ міг стати справжнім зеркалом цілого подільського політичного, суспільного й культурного життя.

За кінцями и возами — які Комісія Ліквідаційна має до диспозиції треба зголошувати ся в Комісії (найкраще перед обідом) на вулиці Шептицьких вказані (як іде ся на торговицю).

Львів горить. Після найновіших донесень в суботу с. м. почали українські війська обстрілювати арматами сю часть міста, де були заховані по стрихах і дахах банди польських легіоністів та кидали бомбами на наші відділи військ і санітарів Від арматних стрілів, занялись доми так, що з доколичних сіл видно широке полум'я огнів.

До міжнародного становища України.

(Робітничая Газета, Київ 3. VI.)

З авторітетних дипломатичних джерел повідомляють, що чутки, котрі заявили ся в осатній час, нібито міжнародне становище України незадовольняюче, безпідставні. Справа стоїть цілком инакше. Дипломатичне відомство поінформовано про те, що Англія готова визнати Українську Державу й допомогти їй в справі забезпечення ладу. Є відомости, що такої самої думки й правительств інших держав згоди. Справді на Україні ледве чи знайдеться ґрунт для непорозумін між Німеччиною й державами згоди, бо тут їхні інтереси не стикаються. Гадають, що обидві сторони прийдуть до згоди в справі України. У всякому разі цілком ясно, що порядок на Україні буде підтримано тими чи иншим и озброєними силами до того моменту, коли закінчиться утворення української армії. З приводу того, чи будуть допущені представники української держави на мирнім конгресі і в якій формі мирний конгрес вирішить долю України, в дипломатичному відомстві зазначають, що право України на представництво на конгресі безумовне через те, що українська держава вже давно заявила про своє непохитне бажання бути самостійною. Що ж до будучини України, то не може бути й мови про вирішення її кон-

грессом в розумінні насильного прилучення до Московщини. Такий насильницький акт був би явно не в інтересах союзників. Коли взагалі говорити про злучення то тільки про таке, котре було би продиктоване не на конгресі, а тут вільною волею українського народу. Проте ця справа вже наперед вирішена тим фактом, що широкі українські кола недвозначно висловились за самостійність України.

Революція у Відні.

Відень переживає бурхливі часи.

Уряд Лямаша і гр. Андраші отсунуто зовсім у бік, вони не мають вже ніякого впливу. Рух пішов одначе далі. 1-го жовтня відбулися велелюдні маніфестації з лозунгами приєднання до Німеччини. Офіцери скидали австрійські кокарди, або заслонили їх німецькими. Скинуто теж з парламенту австрійські урядові чорно-жовті прапори. Бурними окликами витано появу робітничого походу з червоним прапором. Непроглядні маси слухали передовсім соціалістичних промовців. Мійському голові християнському-суспільникові Вайскірхнеру не дали прийти і до слова. З ентузіазмом прийнято заяву голови національної ради австрійських німців Дінгофера про те, що національна рада перебрала всю владу в свої руки. Почулися одобруючі оклики з додатком: „Лише без Габсбургів“. По вулицях не порядоків не було. Траплялися тільки випадки, коли салдати знімали австрійські кокарди офіцерам.

Революція в Угорщині.

„Vossische Zeitung“ подають із Будапешту, що там власть перебрала військова Рада й оголосила республіку. Угорська національна рада, хоче вона того чи ні, має піддатися диктатурі. Вечером 30 го на Гізела площі перед національною радою зібралося кілька тисячів народу. Зімкнутими кольонами прибули чотири полки під командою своїх офіцерів і прийняли там присягу на вірність Національній Раді. При великому одушевленні, котре не дається описати, демонстранти пройшли по вулицях столиці.

Ліцитація на коні.

Дня 11. с. м. (в понеділок) відбуде ся ліцитація на коні в бюрі при вул. Шептицьких (Касарня Шперлінга).

ГЕВУСЬ,

український міліціонер з Добромірки поляг 3. падолиста с. р. геройською смертю сповняючи свій народний обов'язок, з руки невислідженого злочинця.

Честь і вічна пам'ять першому Героєви Подільської Землі!

Адвокат краєвий

Др. Стефан Брикович

переніс свою канцелярію

до дому при ул. Тарновського ч. 7 1. поверх в Тернополі

ГОЛОС ПОДІЛЯ

Урядовий Вістник Повітового Українського Комісаряту

появляється два рази на тиждень.

Поодинокое число коштує 40 с. — Місячна передплата 3 кор.

Редакція містить ся в домі „Повітового Товариства Кредитового“ при вул. Міцкевича. — Приймається від год. 11—12.

Частина урядова.

ПОВІТОВИЙ КОМІСАРЯТ в ТЕРНОПОЛІ.

Ч. 15/кр.

Тернопіль дня 8. падолиста 1918.

ОПОВІЩЕННЯ.

Повітовий Комісарят в Тернополі з 8. 11-го 1918 подає до відома загалу висоту за перемол збіжа.

Від 10. 11. 1918. побирати вільно млинам моторовим Стебницького в Іссипівцях, Штекля Зальца, Ольшанського і Зелінської в Ладичині квоту 10 корон за 100 кг. збіжа меленого на пиллю і квоту 8 кор. за кг. збіжа меленого на різівку. Всякі інші млини а перемол збіжа на різівку 8 кор.

Переступлення тарифи карані будуть гривною до 5000 корон, або арештом до 6 місяців.

Повітовий Комісар
САЛЬВИЦЬКИЙ

Обява.

Подає ся до публичної відомости, що задля браку готівки в урядах податкових часово припинена виплата причинків евакуаційних, військових і американських. Виплати буде ся виконувати, як лише надійдуть гроші. Зазначає ся при тім, що нікому належні гроші не пропадуть і тому нема причини до якого небудь занепокоєння.

Повітовий Комісар
А. Сальвицький

Ч. 2.

Тернопіль 11. падолиста 1918.

Оповіщення.

Повітовий Комісарят Української Національної Ради в Тернополі подає до загального відома що:

1) всякий вивіз артикулів харчевих, средств здатних на опал і освітлення — з міста Тернополя взглядно з повіту тернопільського без спеціального позволення, заборонений під карою до 20.000 К. або 6 місяців арешту. Позволення на визіз з міста зглядно з повіту Тернопільського видає Повітовий Комісарят в Тернополі (відділ харчевий).

2) Всякі ирипаси збіжа, муки, круп, фасолі, гороху, сочевиці, о скільки держані суть в цілях торговельних зглядно переносять запотребованне власне на протяг 8 місяців, мають бути зголошені у властивій громаді в речинці 10 днів.

Громади мають зголошення прийняти до спису і спис сей негайно в протягу трьох днів се е до 24 сего місяця предложити тутешньому урядови (Відділ харчевий).

Спис має подавативсі роди збіжа муки і ін-

них артикулів в спосіб ясний і допускаючий свободний перегляд.

Власне запотребованне має ся обчислити приймаючи:

а) для Консумції на голову 89 кг. всіх висше згаданих артикулів разом зважених, в стані немельнім, або 56 кг. в стані змеленім,

б) на засів сю скількість, яка випадала після дотеперішнього способу.

Всяка надвжжка припасів зістає винята зпід вільної торговлі зглядно зпід свободної диспозиції і мусить бути відступлення відплатно Повітовій Харчевій Управі в Тернополі.

3) Справи харчеві полагаджує що до громадження припасів і їх розділу Повітова Харчева Управа в монастирі О. О. Єзуїтів в Тернополі.

В послідних днях переняла ся Управа відплатно по цілі 7 К. 50 с. за 1 кг. пиять вагонів муки транспортованої військом з України до Відня для тамошнього населення.

Ціна купна усталена була на підставі формальних документів військових і посвідок торговельних. Муку продають склепи апровізаційні по 8 К. за 1 кг.

Згадана Управа переняла також:

а) значнійшу скількість бараболъ, котрі роздає бідним родинам евакуованим і всяким публичним інституціям;

б) 149 овець (мериносів) котрих мясо продає по 8 к. за 1 кг.

в) 129 коров, котрі призначені суть до розділу межі евакуованих за стаженнем квіт в на корови забрані на бараках, зглядно на різню для заспокоєння міліції.

4) Заборонює ся вести торговлю Харчевими артикулами якогонебудь рода без спеціального позволення Комісаряту (Відділ Харчевий).

Повітовий Комісарят
А Сальвицький.

Після перших кроків.

Перші кроки на дорозі до волі зроблені. Зроблені рішучо, з розмахом, кріпко. Так, як це потрафить тільки нарід, що був з долів до с мих верхів перенятий одним бажаннем вольного життя почуттем свого неоспоримого права, відчуваннем, що він дусить ся в чаді ненормальних умов, в путях кривдячого режіму.

І можемо бути горді на перший наш крок! Він є найкращим нашим плебісцитом на мировий конгрес народів, найкращою нашою легітимацією на право створення нашої самостійної держави, найкращою заявою нашої волі і бажання, котрої не може перекреслити ніякий олівець дипломатії. Інтелігент, робітник і хлібороб, жовнір і вільний від касарняної муштри, молодець, мущина і старий — усі вхопили за зброю і обєднані одною ідеєю, станули плечем об плече та зродили силу, що грянула в стіну, яка заступала нам сонце волі і в мент рухнула стіна в румовища, а сонце зя сніло на наших нивах так ясно, як ясніло на них в сих часах, коди після побідних боїв Хмельницького нарід заспівав пісню тріумфу:

„Да не буде лучше, да не буде краше, як у нас на Україні,

Да немає ляха, да немає пана, не буде зміни“.

Перший крок зроблено і зроблено його безперечно славно.

На жаль доводить ся сказати, що дальші наші вчинки не гармонізують і не є гідними станути поруч першого кроку. Бо замість скресати в нашій душі з сих перших успіхів поломінь одушевлення до дальших діл, не менше важних і рішачючих про нашу будучину, ми виявляємо коромольного духа, розбіжність, егоїстичні, самолюбні, клясові інстинкти — словом підкошуємо власними руками утлу, слабосильну ще квітку нашої волі, копіюємо цілковито дні після весни нашої Наддніпрянської України. З сіл доходять до нас слухи про безпорядки, особисті порахунки, партійні бої, а навіть грабежі і нищення сього, що нашої державі є конечно потрібне, як наприклад уладжень залізничного шляху, або телеграфічних стовпів. Чуємо далі про кичі: ділім панську землю! Ба навіть дехто муркотить під носом: нами кермують наші українські лани. Робітничка верства має свої болячки, міщани так само крутять носом; а інтелігенція, не виключаючи молодіжи, котра повинна мати найздоровші нерви, гомонить і скликає п.кутні „чорні ради“. Вдоволені тільки чорні духи, демони руїни і знищення, бо вони роблять серед сього ярмарку і безладдя свою вдячну роботу, розкрадають мільони із загального, державного добра і бенкетують. І повторяєть ся наша клята історичня правда: Велика й богата наша земля, але ладу в ній немає.

Всі мають свої болячки, всі мають свої претенсії, всі з любови до України репетують на „всіх і вся“ — та ніхто не скаже собі: Гей, чоловіче, в тебе-ж є руки і голова; берись за діло і поправляй це, що тобі не подобаєть ся; ратуй це, що на твою думку прспадає ізза злої роботи! Праці найде кожний, хто охочий до діла, повні руки; а працювати ніхто не спиняє!

Та ба! Легше критикувати й казати: моя хата з краю, — ніж робити діло. Легше крутити носом, ніж поправляти зло і найти в собі вирозумілість для тих, що падають під вагою праці. Ніж зрозуміти, що за хвилию годі зробити це, на що потрібно днів, тижнів, а може й місяців і співділення соток і тисячів рук і мозків та доброї волі загалу. Ніж добачити зло якраз в недостатчі зрозуміння й відчування свого власного обовязку і дождання, аж печене і варене само в рот упаде.

І тому в сю історичню хвилию, де колибають ся ваги нашого „бути або не бути“, кличемо до усіх: Геть невдоволення і кертична робота, що підриває наші сили! Геть амбіції і претенсії на генеральські пости! Геть самолюбні інстинкти, що вітрять легку добичу! Геть сичанне гадюки, що викликає з темних нор шакалів і гієн, жадних наживи, кермованих жаждою клясової помсти!

Скоординуймо всі свої змагання і сили в одно огнище; станьмо плечем об плече, стиснім соб. взаїмно руки і спішім до одної мети: до ратовання рідної країни від ворога зовнішнього і внутрішнього! Інтелігент і робітник і хлібороб — студент і професор і священник і учитель — молодий і старий — чоловік і жінка — усі!

Не викликаймо чорних духів, що чигають на загибель нас усіх, не створюймо положення, що задавить нас усіх!

Великі дні.

Праця в цілі привернення нормальних відносин в нашій місті йде в повнім розгоні. Повітовий Комітет У. Н. Р. відбуває щодня свої наради, на яких обговорюють ся по черзі усі справи і випрацьовують ся директиви для усіх, військових і адміністративних органів.

Д. 8. XI. прибув зі Львова делегат У. Н. Р. у Львові і подав повтовому Комітетові до відома директиви, до яких Комітет буде старатись по змозі примінити ся.

Слідуючого дня покінчили наші відпоручники конференцію з репрезентантами польської національності, випрацьовавши п'ятформу, на якій оба народи можуть прийти до взаємного порозуміння. Вислід конференції подасть ся до відома загалу пізніше; покищо з'ясуємо, що польській репрезентації дано з могу скликати довірочні збори при співучасті українських делегатів в цілі поінформовання і успокоєння польського загалу.

Того самого дня переведено реорганізацію Пов. Комітету У. Н. Р. в тім напрямі, що створено вусший і ширший Комітет. Вусший Комітет збираєть ся кожного дня, а ширший, розширений ще представниками селян, двома делегатами студентів і делегатами міщан та робітників, збираєть ся тільки раз на тижді, а іменно в неділю.

Д. 10. с. м. прибула до Тернополя звиш сотня добровольців зі Збарашини під проводом проф. А. Музички, а з другого боку по довгих переговорах вдало ся інстрадувати й відіслати в напрямі на Стрий прибувший в повнім озброєнні з України рясівський полк після, виділення з нього жовнірів Українців.

Того дня відбуло ся надзвичайне засідання Вусшого Повітового Комітету У. Н. Р. з представниками оружно організації, на яким обговорено вичерпуючо справи військові.

А далі голова Комітету відбув конференцію з відпоручниками робітництва, яка довела до порозуміння в сім напрямі, що робітникам признано три місяця в Харчовій комісії (по одному для кожної народности), а так само допущено їх до контролі над діяльністю цієї Комісії і признано право мати своїх представників в прибічній мійській раді.

Подібна конференція відбула ся і з представництвом міщан, а вкінці студентів.

Щоби безробітним дати змогу працювати, отворено бюро праці, яке має на меті вишукувати робучі сили і давати їм заняття.

Вісти з краю.

Очевидець, що приїхав зі Львова, розказує слідує:

Польські легіоністи окружені в трикутнику в околиці техніки. Їх сили загадочні, а в дійсности незначні. Воюють не після приписів загальнопринятих міжнародними умовами, а радше способом большевиків. Щоби себе замаскувати, носять часто шапки з сіоністичними опасками, увихають ся між прохожими і нападають скрито. Властиву боеву силу Поляків становлять недоростки і влучні індивідуи, що стріляють з пивниць, з вікон і стрихів так, що житте кожного Українця zagrożене в кожній хвилі.

І тому новий командант української армії, отаман. У. С. С., Г. Косак зарядив безпощадне десяткування жителів камениць, з яких падають стріли. До середі було з сього приводу висаджено мінами три доми.

Сили Українців, які спершу були малі, тепер вповні вистарчаючі, запровіантованне достаточне, зате населенню міста грозить голод, наслідком чого є можливі револьти.

Місто окружене українською артилерією, котра в конечности не пощадить його перед збомбардуванням.

З БУКОВИНИ.

Чернівці в наших руках. — Вже від кількох днів відбувались там маніфестації Українців Німців разом з покликком прилучення Черновець

до України, а найновіші вісти подають, що ціле місто в українських руках. В румунській части Букочини цілковитий скокі.

Успіхи українського війська.

Львів, 6. По відомостях українських газет українське військо захопило Томашів, Замосте й цими днями візьме Холм і Володимир-Волинський. Польське військо складене більшістю з скаутів у великому переполосі втікає залишаючи по дорозі багато військового майна та зброї. В деяких містах були випадки арештів українських діячів та селян. Вся східна Галичина по лінію Сяна зовсім очищена від польського війська. Українці думають захопити українські області Угорщини.

Протест Української Національної Ради в Парижу.

Женева, 6. По відомостях французьких газет Українська Національна Рада в Парижу звернулася до Вільсона й союзних правительств з протестом проти насильства Поляків над Українцями в східній Галичині, Холмщині й на Підляшшю. В протесті говорить ся, „що в цей час, коли всі народи забули вже давно про свої імперіалістичні стремління, польський народ, який допіру кілька місяців живе самостійним політичним життям, хоче вирвати святе право кожного народу, а також і українського народу на його самовизначення. Увесь культурний світ повинен прилучити ся до голосу протесту українського народу і сказати Полякам: не роби другому того, що тобі не мило.

Загальні вісти.

Австрія вже зліквідувала війну. Австрійське офіційальне звідомлення з 3. с. м. подає слідує:

Наші війська в наслідок заключеного перемиря застановили воєнні ділання. Умови перемиря будуть подані з окрема. (У. Т. А.)

Перемире Німеччини. *Deutsche Tagesz.* пише за *Temps'om*: В ночі на п'ятницю покінчила ся нарада верховної воєнної ради в справі перемиря. Предложення Фоша прийнято односторонно.

Слухи про відречення від престолу цесаря Карла. „Кіевская Мысль“ з 6. XI. с. р. подає відомість, що цесар Карло покликав в Колурґ членів правительства і партійних провідників і заявив намір зречи ся престолу, а місцем свого дальшого перебування вибрав Швейцарію.

Револуція в Німеччині. Радіотелеграфічній стації удало ся підхопити депешу, яка містить комунікат німецької начальної команди армії, яка доносить, що в цілій Німеччині вибухла револуція. В Баварії ширить ся пропаганда, яка стремить до відірвання Баварії від Німеччини і до заключення окремого мира Баварії з коаліцією.

Абдикація царя Бориса. „Vossische Ztg.“ доносить з Софії, що в старій столиці Болгарії Тирнові оголошено республіку. Цар Борис абдикував а 40.000 жовнірів болгарської армії прилучилось до республіканського руху.

Капітуляція Туреччини. Бюро Райтера доносить, що завішенне оружя з Туреччиною заключено на дуже корисних для держав порозуміння умовах. Між иншим зобов'язалась Туреччина сейчас здемобілізувати свою армію, видати всі воєнні кораблі, стягнути свої війська з північної Персії, вигнати в протягу одного місяця всіх підданих Австрії і Німеччини, дозволити на св.бідний в'їзд кораблів коаліції до всіх пристанів, та понехати всякі зносини з центральними державами.

Нарада у Яссах. З поінформованих джерел довідуємось, що цими днями у Яссах розпочала ся нарада, якій надають в дипломатичних українських колах велике значіння.

В нарадах брала участь вища українська влада, генерал Дашкевич-Горбатський, Корбостовець, Ігорь Кістяковський, секретар румунської місії Чоботаренко, французський посол при румунському уряді, представник німецької влади і ин.

Кажуть, що на нараді головним чином розглядають ся справи зовнішньої політики і з'окрема — перебування німецького війська на Україні.

Новинки.

До відома купуючих „Г. Поділя“.

Щоби уникнути надужиття, подаємо до відома П. Т. купуючих нашу часопись, що за поодинокий н-р „Голосу Поділя“ належить платити по skleпах і кольпортерам по 40 сот.

Гетьман конферує з архикнязем Вільгельмом і старшиною наших стрільців в справі вислання українських козаків до Галичини в цілі заведення порядку.

Україна й Великоросія.

Вчера в кругах совітської мирової делегації кружили слухи, що межі Д. І. Дорошенком (міністром заграничних справ) і Х. Раковським в Берліні дійшло до порозуміння що до питання українсько-російських границь.

(Послѣднія Новости з 5. XI. с. р.)

Україна на мировім конгресі. — Як доносять київські „Посл. Новости“ з 5. XI. с. р. — Україна має старатись о участь на мировім конгресі спільно з Донською й Кубанською делегацією.

Рада польської держави.

ВАРШАВА, 6. „Kurjer Warszawski“ повідомляє, що регенційна рада перемінила свою назву і зветь ся тепер радою польської держави а не королівства.

Преса про самовизначення.

БУДАПЕШТ, 5. Місцеві газети повідомляють що англійсько-французько-американське військо зовсім не думає вступити на територію Угорщини.

Чутки про військову допомогу союзників в Польщі зовсім неправдиві через те, що союзні держави думають, що на права польського народу жадний народ не робить замаху. Всі народи мають повне право самовизначення, тому замах Поляків на політичні права Українців у східній Галичині й Холмщині, Підляшшю нічого иншого, крім здивування у культурних державах викликать не може. Програма Вільсона признає всім народам без винятку право самовизначення їх в етнографічних границях і цьому суперечить зовсім тактика домагання польського правительства. Польське правительство повинно не тільки домагати ся для польського народу самовизначення, воно мусить признати його Українцям в Галичині, Холмщині, Підляшшю, Литовцям Білорусам.

(Нова Рада, Київ, 8. XI.)

Останні вісти.

Гайдамаки ідуть. Цілий курень (дівізія) гайдамаків (українських козаків) находить ся в поході з України до Галичини. Перші відділи є вже в Волочисках.

Анархія серед бувшої австрійської армії на Україні. — По донесенням „Київської Мисли“ (9. XI.) бувші австрійські жовніри на Україні розграбують військоове майно, устроюють летучі збори, при чім іде стрілянина і боротьба. Так є в Херсоні, Ольгополі і др. містах.

Діректоріят в Польщі. — „Kurj. Warsz.“ з 6. XI. доносить про намір створення в Польщі діректоріяту з соціалістичних партій і людовців. Між другими членами майбутнього діректоріяту називають Дашинського і Вітоса.

З другого боку „Nowa Gazeta“ доносить, що Краків дожидає проголошення часового правительства польської народної республіки.

Львів під огнем батерій. — З огляду на це, що бандитський спосіб войовання противником не устав Українці почали бомбардування Львова. — Поляки зарядили примусову рекрутацию і кожного, хто не слухає мобілізаційного приказу, розстрілюють. — А ми?!...

ГОЛОС ПОДІЛЯ

Урядовий Вістник Повітового Українського Комісаряту

появляється два рази на тиждень.

Поодинокі число коштує 40 с. — Місячна передплата 3 кор.

Редакція міститься в домі „Народної Торговлі“ при вул. 3. Мая. (в подвір'ю, I. пов.) — Приймається від год. 11—12.

Частина урядова.

Оголошення.

В справі організації міліції мають відпоручники сіл зголошуватись в бюро команди міліції — при улиці кн. Острогоського в домі Тов. Брацтва Міщанського.

Ізидор Громницький

ПОКЛИК.

Всі У. С. С., котрі перебувають в Тернопільській окрузі зголосять ся безпрокопочно в Команді міста Тернополя.

Тернопіль 12. листопада 1918.

Др. ГІРНЯК

До синів України!

Те, чого ми так бажали обминути, стало ся. В українській частині Галичини ллється кров. На полях падають голови синів українських селян, які нападні боронять ся і змагають ся в кровавій бою з своїми віковичними ворогами: польською шляхтою й тими, що з нею разом тягнули всі соки з українського народу. На галицьких полях має рішити ся одна з великих подій в життю цілого українського народу.

На поміч, до зброї!

Дуже голоси українського народу в Галичині не просять помочі, а наказують всім, у кого б'ється серце свідомого Українця негайно стати поруч з ними до останнього бою. Це в першій мірі відноситься до Українців Галичини, Буковини і Угорщини, які в цю хвилю пробувають поза межами свого краю.

Хто не хоче, аби храми Божі, як давно за часів Польщі, віддавали ся в оренду, хто не хоче аби місця, де вони родили ся, були поруйновані, хто не хоче зносити моральних і фізичних побиттів, хто не хоче в ярмі ходити, хай негайно стає в ряди.

До зброї!

До всіх свідомих синів цілої України від Сяну аж по Кубань кличемо: Злітайте ся, сизі орли на псміч братам Галичанам. Покажіть ще раз, як за часів Богдана, що всі ви одною душою, одним тілом з віками гнобленими Галичанам.

Нам потрібний зараз корпус смілих завзятих синів України, потомків славного козацтва. Счові Стрільці з Галичан, які зібрались над Дніпром біля Києва, мають негайно перевести організацію військової помочі для Галичини. Правильна орга-

нізація вимагає не їхати окремими відділами, а цілими бойовими одиницями. Зголошувати ся особисто треба в Києві в Михайлівському монастирі.

Виконавчий Комітет Головної Ради Українців Галичини, Буковини й Угорщини взиває в першу чергу всіх здатних до бою Українців з правобережного Збруча негайно вписати ся і підчинити ся всім його розпорядженням. Синів Наддніпрянської України прохаємо о негайну поміч, як жертвами крові, так і допомогою матеріальною для тих, що йдуть на фронт. Потрібні не тільки грошові засоби, але ще в більшій мірі поміч споживчими средствами. Східна Галичина знищена війною гірше других країв.

Сини України! В усіх галицьких селах і чоловіки і жінки і діти узброїлись чим могли і йдуть з вірою в кращу будучність стрічати відвічного ворога. Поможіть!

Виконавчий Комітет Головної Ради Галицьких, Буковинських і Угорських Українців: Др. Дмитро Левицький, Др. Григорій Давид, Інженер Павло Волосенко, Представник Січових Стрільців Полковник Євген Коновалець.

До Товаришів Робітників!

З сих або других уст падають слова невдоволення, що — мовляв — до усіх звертала ся наша редакція з покликом або зазивом, тільки одних поминено робітників. А далі йде невдоволення, що нібито сами „пани“ узяли в руки керму повіту, а робітників полишено на боці.

Супроти сих замітів позволимо собі на деякі уваги.

Не звертала ся редакція до робітників дотепер тому, що не було до сього потреби. Взивати робітників до участі у формованню міліції не було треба, бо одиниці з почуттем горожанського і патріотичного обовязку зробили це без закличу чи візвання. Другі найшли собі краще ремесло при „виладовуванні“ вагонів з усяким добром. І для таких всякі поклики зайві: до них заговорить карний закон. Сі люди не тільки не послушали б ніяких покликів, навпаки для них є бажанням, щоб ніякої міліції не було. І ніхто другий, тільки вони приспішили оружане виступлення української організації. Ми мали до діла тільки з двома категоріями робітників: з ідейними, що сами без поклику свій обовязок сповнили, і з несвідомою масою, для якої був бажаний не поклик, а тверда остоорога перед відвічальністю. І це ми зробили.

Що до другої справи, відповімо коротко.

Коли на Україні „пани генерали“ держали в руках владу і під назвою „У. Центр. Ради“ завідували справами, тоді робуча верства гомоніла: не хочемо панської держави. І підтягла силу Центральної Ради та відчинила ворота для большевизму. Який рай зготовив большевизм усім верствам населення, це всякому відомо. Глядім, щоби не було таке і з нами! Глядім, щоби не прийшов хтось третій годити нас і заводити між нами лад, як це було на Наддніпрянській Україні! Бо тоді можемо затужити за тими, що з пожертвоуванням свого здоровля і власного майна з надлюдськими

зусиллями працюють для добра усіх, щоб вратувати, що можна вратувати, і відвернути від нас марево анархії і крайньої нужди, так, як тужить від половини року ціла Україна, без огляду на класову різницю, за Центральною Радою з її „генералами“.

Тільки люди злої волі і некритичні уми можуть сіяти недовіре і видвигати партійні претенсії в таку хвилю, як хвиля сучасна. Позвольте одним, до сього покликаним, кермувати працію — евенгуально під вашою контролею — а другим працювати. Бо працюють одні і другі, тільки кожний виконує працію, до якої він надається.

Не забуваймо тільки про одно: що обовязком кожного з нас робити своє діло і виконувати свій горожанський обовязок. Як це будемо мати все перед очима, тоді певно не буде сього, що є зараз, не пропадати муть мільони публичного добра, як пропадають досі на наших очах. Тоді це буде загрожувати нам катастрофа, перед якою стаємо гому тільки, що є багато критиків і голодних наживи, а мало людей з почуттем свого горожанського обовязку і охочих до праці.

Не робім різниці класової, бо цієї різниці фактично нема. „Панів“ нема, бо сі заробили своє і тепер сидять тихо. Остали ся тільки одні робітники і злидарі, з котрих кожний робить свою чорну роботу, таку, яку уміє і до якої надається ся.

На ратунок.

Хто мав нагоду побувати на нашій стації, цей певно тікав з сього місця, як з дантейського пекла. Що там тепер робить ся, сього ні розказати, ні розмалювати. Тисячами валяють ся по землі знеможені жовніри бувшої австрійської армії, дожидаючи своєї черги, поїзду, що відтранспортував би їх далі. На дахах, навіть на буферах, скрізь джожать від студені нужденні людські постати і кожний лякається за своє місце, лякається ся, щоб його черга не перейшла.

Та вони ще щасливі в порівнанні з нуждарями, полоненими з Росії чи України, що теж снують ся тіннями поміж цей людський ярмарок. Бо коли тамті вертають відживлені українським хлібом, одягнені й обути, з припасами живности і гроша, то сі злидарі представляють собою картину прямо потрясаючу.

Вимарнілі і обезсилені голодовою неволею (яка неправно протягнула ся аж до цієї хвилі), обдерті Мадярами і Чехами з останньої одежини і обуви, без сотика при душі і без кусня хліба, тягнуть з цієї країни горя до рідного краю, здебільшого пішки, а як ні, то скостенілі від студені і голоду мучать ся на стаціях цілими днями, дожидаючи змилування і інградовання на дальшу дорогу і, не маючи навіть сили грабити, гинуть з голоду як мухи.

І ніхто ними не журить ся, ніхто не зверне на них навіть на стільки уваги, на скільки звертаємо увагу на конаючу собаку. Під стіною лежать скостелілі трупи, а поуз них гомонить юрба австрійських „героїв“, з котрих не один тисне в ки-

шені тисячі українських карбованців, і яким ще і досі відригаєть ся український хліб.

Невже ніхто не змилюєть ся над сими нещасними жертвами клятої війни? Невже нікому не прийде на думку зробити щось для синів країни, котра виратувала нас своїм хлібом від голодної смерті, котра не тільки нас цивільних кормила кормить трохи не від року, але й годувала своїм хлібом усю зграю австрійської армії, навіть тих котрих брати тепер пустили їх голих і босих, без куска хліба на далеку дорогу?

Будьмо людьми! Маймо для своїх братів, людей, принайменше стільки співчуття і милосердя, скільки маємо для конаючої собаки!

Не гаймо і створім сейчас якийсь ратунковий комітет і даймо вираючим братам принайменше кухоль горячої води і кусок чорного хліба! Віднімім від уст собі і своїм дітям, а ратуймо конаючих!

Не забуваймо про те, що без підмоги України ми давно вже були б конали так, як конають тепер сі нещасні жертви війни і анархії. Ми ж і в сю хвилию їмо український хліб, розділюваний апровізаційною комісією!

ПОКЛИК

до усіх повітових Управ.

Українська Держава будуєть ся.

В першій мірі мусимо приступити до зорганізування наших воєнних сил. Треба:

1) зорганізувати в першій мірі доповнюючі і запасові команди;

2) виставити полки в давніших їх місцях постою у всіх родах зброї: піхоту, кінноту, пушкарство і відділи технічні, уладити службу санітарну трен, уряди прохарчування, убору, уоруження, інтендантуру, рахунковість, військове судівництво жандармерію і військову поліцію.

Всі особи, котрі знають військове діло, приймемо радо, нехай зголошують ся особисто або письменно в Генеральнім Комісаріяті у Львові.

Всі повітові організації в місцях побуту давніших доповнюючих команд, нехай сейчас переводять бранку і спис усіх здібних до оружя від 17—35 року, а до чинної служби негайно покликати річники 1897—96—95. В тій цілі мають повітові організації видати прикази до всіх сіл, належачих до їх округу. Покликані річники організувати сейчас в місцях побуту давних полків. До уоруження і убору прийдуть прикази. Провід обіймають повітові військові комісарі і переведуть усе в діло. Окремі списи після родів зброї мають предложити ся військовому комісаріатові у Львові.

У Львові, дня 8. падолиста 1918.

Головний військовий Комісаріят.
МАРИНОВИЧ полковник в. р.

Звідомлення Начальної Команди Українських Військ

з дня 9. падолиста 1918.

Група пор. д-ра Цьокана виконала сьогодні знов кілька вдатних операцій. Ліве крило здобуло частъ вулиці Крашевського, а праве крило взяло приступом вулиці Красіцьких і Жигмонтівську. Особливо сміливий наступ виконано на палату гр. Голуховського і гр. Яблоновського; окружено з двох сторін дирекцію залізниць.

Кошари Фердинанда були через цілий день в мірнім ворожій огні. На і скоростріли острілювали вікна тих каменіць, з котрих падали воро і стріли, и принесли ворогови більші страти в ранених і убитих. Залога острілювала також неприятеля, де лишень його побачила на сусідних подвір'ях і вулицях. Можна було бачити трупів і ранених, яких Поляки поспішно прятали. Гарно списався скоростріл сотні чет. Купчинського, який розбив гурток легіоністів, що були зібрали ся на горі Вішньовського й непокоїв ворогіз цілий день так, що вони не могли ніде показати ся на вулицях.

Обсада кошар на Замарстинові розбила неприятельську кольону, що йшла з Гицлівської гори в напрямі різні та гнала худобу.

Наша артилерія стріляла сьогодні дуже сильно та з великим успіхом. Одним вистрілом

розбила машиновий кріс, який був поміщений на вежі костела св. Єлисавети.

Сьогодні 8. падолиста коло 5. год. рано почала ся стрілянина від сторони Єзуїтського городу й ворог з початку одинцем, а потім розстрілюю почав підсувати ся в сторону палати гр. Голуховського. По кількох хвилинах над'їхав тяжкий автомобіль з машиновим крісом. Почала ся обосторонна пекольна стрілянина. Наші стрільці з цілою завзятістю, яка характеризує наших Гуцулів, відбивали наступ. Хор. Осип Сіцінський вимірив свій кріс в отвір авта, де був машиновий кріс і трьома цільними вистрілами зробив його нездатним до дальшої боротьби і воно зараз в поспіху звернуло з б. л. Міцкевича в сторону площі св. Юра, звідки наступав ворог. Ворожі розстрільні почали мішати ся і в переполосі втікати в напрямі дирекції залізниць, лишаючи за собою велике число вбитих і ранених.

Залога цитаделі відбила без труду всі спроби ворожих відділів і цивільних банд наблизити ся. За кожним наступом Поляки в переполосі втікали, полишаючи за собою вбитих і ранених.

В останніх боях відзначили ся наші хоробрі Січові Стрільці-Гуцули й жаден стріл з їх кріса не пішов на марне. Своєю холонокровністю і витриваннем на зайнятих становищах дають вони приклад неустрашимих борців. Зрештою не можливо вичислити всі поодинокі геройські подвиги всіх частин Українського Війська; вистарчить тільки підкреслити, що всі наші вояки, старі і молоді, знаменито розуміють і виконують свої обовязки супроти Рідного Краю.

Шеф штабу.

Новинки.

Цісар Вільгельм уступив? Від свого кореспондента зі Збаража довідуємось, що між Німцями та Україні ходять чутки о абдикації цісаря Вільгельма

Поміч з України. З тогож жерела довідуємось, що в Бродях висіло 8 баталіонів українських гайдамаків, котрі находять ся в дорозі на Львів.

Західна Галичина в огні соціальної війни.

Львів, 8. падолиста 1918.

В цілій Західній Галичині розгоріла ся соціальна війна. Військо — мимо приказу польської начальної команди — розійшло ся до дому. Скрізь потворили ся банди, які рабують по містах і селах. В Кракові кипить війна між польськими легіоністами і зорганізованими по військовому відділами тих банд. По селах іде рух на тлі земельного питання.

Номінації в Українськїм Війську.

Львів, 9. падолиста 1918.

Українська Національна Рада назначила:

Полковника У. С. С. Гната Стефанова, дотеперішнього команданта золочівського воєнного округу, — начальним отаманом українських військ.

Отamana У. С. С. Гриця Коссака командантом стрійського воєнного округу.

Нотифікація Української Національної Ради пану Гетьманови. Гетьман України Скоропадський приймив дня 30. жовтня ц. р. відпоручника Української Національної Ради у Львові члена цієїж Ради, бувшого посла до австрійської Державної Ради професора університету д-ра Олександра Колессу, котрий нотифікував панови Гетьманови факт сотворення самостійної Української Держави на українській території бувшої Австро Угорщини — на землях заселених українським народом в Східній Галичині, північній Буковині й північній Угорщині.

Гетьман прийняв цю нотифікацію з великим вдоволенням до відома, висловляючи бажання, щоб відносини між обома рідними українськими державами були як найтісніші і як найкращі.

Опісля задержав Гетьман п. д-ра Колессу на довшій розмові. Таке саме повідомлення подав д-р Колесса міністерству закордонних справ.

Умови перемирря держав порозуміння з Німеччиною.

Київ, 6. падолиста 1918.

„Leipziger Neueste Nachrichten“ доносять: „Journal de Geneve“ обережно, але з дуже добре поінформованих жерел подає такі умови перемирря держав порозуміння з Німеччиною: 1) Евакуація лівого берега Рену з виключенням Ельвас Льотарингії і Пфальшу. 2) Зайняття мостових причілків державами порозуміння. 3) Видача більшої частини воєнного матеріялу фльоти й усіх підводних суден. 4) Відбудова промисловости Бельгії й північної Франції й негайна доставка всіх необхідних машин. 5) Доставка необхідної кількості угля для того, щоб можна було винагородити втрати, спричинені німецькими військами в північній Франції і Бельгії. 6) Контрибуція отівкою. 7) Контроля над німецькими гаванями до закінчення миру.

„Berliner Tageblatt“ пише, що лондонський кореспондент газького „New Courant“ повідомляє: Я довідався, що осягнено вдоволяючу згоду в Версалі що до умов перемирря й очевидно на основі 14 точок Вільсона. Оповіднення умов перемирря можна сподіватися кожної міноти.

Київські гості у Львові. Вчора пополудні приїхала до Львова місія міністерства шляхів Української Держави зложена в трьох членів під проводом інженера Юрія Колярди. Крім того прибули: представник партії самостійників інженер Павло Кугій і делегат Головної Ради галицьких, буковинських і угорських Українців інженер Володимир Гримів. Місія міністерства шляхів прибула в справі негайного налагодження замівничого руху в Галичині для перевозу військ, зброї і поживи для Галичини, представник самостійників для навязання найтісніших зносин українських організацій Наддніпрянщини й Наддністрянщини, а делегат Головної Ради галицьких, буковинських і угорських Українців у справі дириговання військ корпусу оборони Східної Галичини, зорганізовано го Головною Радою.

Останні вісті.

Як доносять нам зі Львова, в столиці вже прийшло до порозуміння і настав спокій.

Адвокат Др. Ляндес

вернув і провадить канцелярію у своїм домі при ул. Голуховського 8, (побіч залізнич. двірця).

Адвокат краєвий

Др. Стефан Брикович

переніс свою канцелярію до дому при ул. Тарновского ч. 7 1. поверх в Тернополі

Відозва до робітників!

Получені партії соціальн.-демократичні а то: українська, польська і жидівська завязали

Бюро праці,

котре містить ся в пасажі Адлера ч. 9, дім „Каси хорих“.

Задачею бюро праці буде старатись о занятте для всіх робітників, потребууючих праці.

Бюро праці предвиджує на разі працю при зрубі, ладованню і звоженню дерева.

Бюро урядує щоденно від 5 — 6 год. вечером, а в неділю від 10—12 год. рано.

Тернопіль 12. падолиста 1918.

Тимчасовий комітет:

Предсідатель: Микола Вацик, Заступник предсідателя: Анрагам Грінберг, Секретар: Владислав Камюк.

Члени комітету: Войцех Захара, Володимир Сенік, Фридрих Флякс.

ГОЛОС ПО ДІЛЯ

Урядовий Вістник Повітового Українського Комісаряту

появляється два рази на тиждень.

Поодинокі число коштує 40 с. — Місячна передплата 3 кор.

Редакція міститься в домі „Народної Торговлі“ при вул. 3. Мая. (в подвір'ю, I. пов.) — Приймається від год. 11—12.

Частина урядова.

В австрійських шпитали для коней на Зарудю стояли коні підозрілі і хорі на носатизну. Люди, котрі безправно забрали ті коні мають безпроблемно їх віддати до шпиталю; в противнім случаю будуть карані.

Найбільше небезпечні є коні, котрі мають знак на шії вистрижений або виголений (в виді прямокутника), на тлі котрого шкіра в трьох місцях надтята, як вказує рисунок:

Звертає увагу, що носатизна є хворобою в великій степені заразливою, проте стайні в котрі впроваджено такі коні, мають бути докладно вичищені і вибілені вапном.

Інформацій в цій справі засягнути можна в Команді міста (відділ для справ ветеринарних) площа Собіського Ч. 1 — щоденно від 11—12 г. перед пол. і від 3—4 по пол.

БОЛЮХ

Командант міста і повіту.

Українцям і Полякам під розвагу.

В нашій часописі вже була згадка про це, що репрезентанти польського населення міста зажадали порозуміти ся з репрезентантами українського загалу в цілі вияснення взаємного відношення і, що Українці, йдучи на зустріч сьому бажанню, зійшли ся через своїх делегатів з делегатами Поляків на конференцію, що тривала чотири сесії і покінчила ся певним порозумінням. Вислідом сього порозуміння були довірочні наради польського населення Тернополя в салі Сокола д. 12. с. м., на які запрошено також українських делегатів, котрі одначе вважали за краще з запросин не робити ужитку.

Ми не маємо автентичних даних про перебіг сих зборів і про резолюції, чи рішення, що певно на них були запали. Одначе деякі дані всеж таки дійшли до нашого відома.

Платформа, на якій станули обі сторони, була менш більш така:

Українці вважають довершеним фактом повстання української суверенної держави на землях, що входили в склад колишньої австрійської держави, заселених українським народом і в сій державі признають повну національну автономію національним меншостям, отже й Полякам, та бажують на будуче жити з польським населенням в добрих сусідських відносинах, вимагаючи від Поляків, як від горожан цієї української держави лояльного відношення до держави, до якого зобов'язаний кожний добрий горожанин, і співділання в напрямі успокоєння занепокоєних умів, кермованих пристрастю давнішої агітації і відмінної орієнтації. Повні політичні й культурні права Поляків будуть їм признані, скоро тільки зніметь ся виїмковий стан воєнний.

Таку менш-більш платформу приймили обі сторони, як міст до взаємного порозуміння з тим, що остаточне рішення в сій справі западе на ми-

ровім конгресі, або дорогою українсько-польського договору.

Вже підчас переговорів і з боку Українців і з боку Поляків в місті було помітне своєрідне роздратованне і негодованне, бо і одна і друга сторона побоювала ся за можливу шкоду по причині майбутньої надмірної уступчивости своєї презентації.

Ще більше роздратованне виявило ся на довірочних зборах Поляків. Бо коли розважніші люди прийняли ці превентивні рішення до відома з повним спокоєм і зрозумінням, що друге становище Українців і Поляків сьогорня не мислиме і абсурдне, то деякі мало критичні елементи, маняки зпід егіди гломбінсько-скарбківської, ніяк не хотіли помирити ся з дійсністю і проголосили клич Сервантесового героя, беручись за сідланне Розінанта.

Вправді кадра сих горячих войовників дуже маленька і нам нічого звертати на них увагу, та всеж таки не буде зайвим сказати з сього приводу декілька слів

Як бачимо становище й відношення українсько-польське досить прояснило ся і ні з одного ні з другого боку нема найменших причин до вороговання, а ще менше побоювання. „Даю, щоби ти дав; роблю, щоби ти зробив“. Цю правничу засаду приймили обі сторони як основу пожиття і співділання в напрямі піддержання і закріплення істнующого стану та заведення суспільного ладу. Поза це годі було піти, бо все проче переходить компетенцію і силу одних і других представників.

Розходить ся тепер тільки о те, щоби платформа була примінена і видержана в практичнім переведенню.

І тому звертаємось до Поляків з пригадкою, щоби слова не остали тільки словами; а до Українців, з напівненем, щоби в разі нельояльного поведіння невідповідальних одиниць, які ще не вповні протверезились, зберігли холодну кров і не кермували ся хвилевою пристрастю та нерозвагою.

Жиемо зі собою не тільки до завтра; історія судила нам співжиття на все. Не відновлюймо-ж історичних ран, що еще не вповні зализались і що зараз на вступі до нових світлих дій можуть власти колодою на дорозі творення сих дій і ясної будучини. Киньмо поза себе те, що було а жиймо думками про теперішність і про майбутнє. Свого бережимо, чужого не бажаймо! Це принцип цілого обновленого людства, що вибирає ся з болючими ранами на новий шлях буття. А для хворих одиниць маймо виrozumіть „сестер милосердя“.

Тимчасовий основний закон

про державну самостійність українських земель бувшої австро-угорської монархії,

ухвалений Українською Національною Радою на засіданню дня 13 листопада 1918.

Артикул I.

Назва.

Держава, проголошена на підставі права самоозначення народів Українською Національною Радою у Львові дня 19. жовтня 1918. року, обнимаючи весь простір бувшої австро-угорської монархії, заселений переважно Українцями, має назву: Західно-українська Народна Республіка.

Артикул II.

Границі.

Простір Західно-української Народної Республіки покривається з українською суцільною етнографічною областю в межах бувшої австро-угорської монархії, — то є з українською частиною бувших австрійських коронних країв Галичини з Володимирією і Буковини, та з українськими частями бувших угорських столиць (комітатів): Спиш, Шариш, Землани, Уг. Берг, Угоча і Маронорш, — як вона означена на етнографічній карті австрійської монархії Карла барона Черніга Ethnographische Karte der österreichischen Monarchie, entworfen von Karl Freiherrn Czernig, herausgegeben von der k. k. Direktion der administrativen Statistik, Wien 1855 Maasstab 1 : 864.000).

Артикул III.

Державна суверенність.

Отся державна територія творить самостійну Західно-українську Народну Республіку.

Артикул IV.

Державне заступництво.

Права влади іменем Західно-української Народної Республіки виконує весь її нарід через своє заступництво, вибране на основі загального рівного, безпосередного, тайного і пропорціонального права голосування без ріжниць пола. На сій основі мають бути вибрані установчі Збори Західно-української Народної Республіки. До часу зібраних Установчих Зборів виконує всю власть Українська Національна Рада і Державний Секретаріат.

Артикул V.

Герб і прапор.

Гербом Західно-української Народної Республіки є: Золотий лев на синім полі, обернений у свою праву сторону. Державний прапор є синьо-жовтий. Державна печатка має докола гербу напись: Західно-українська Народна Республіка.

До міщанства й селянства Тернопільщини!

Нав'язуючи до нашого поклику з 4. ч. „Г. П.“ під тит. „На ратунок!“, в якому ми звернули увагу на вертаючих з полону бувших жовнів російської армії, що десятками денно мруть з голоду по дорозі і на тернопільській стації, подаємо до відома, що вже зав'язався в Тернополі ратунокий комітет і зачав свою діяльність. А іменно вій-

ськ ві влади вкупі з цивільним комітетом. в яким добровільно взяли участь Поляки і Жиди. створили на стації харчівню для нещасних і санітарну спіку та приступили до ратункової акції. Значить ся, честь наша, честь горожан вільної української держави і честь людей вратовані. Зробимо, що буде в нашій силі.

Розходить ся тільки о це, щоби комітет мав змогу свою задачу виповнити.

Фондів на це нема, харчів так само не має. Га грошеві фонди ще якось з добровільних жертв можна буде прибати. Трудніша справа з поживою.

І тому є негайно потрібна поміч. міщан і селян. А сю поміч можемо дістати без надмірних жертв з боку жертводавців. Кожний господар може легко пожертвувати чвертку картоплі чи кілька літрів муки або краще готові хліби так, що навіть не відчує убутку.

Ми своє зробили. Тепер Ваша черга, Міщане й Селяне, Ви, яких бич війни досяг своїми наслідками найменше! Не позвольте собі казати двічі про обов'язок гуманності, євангельської любови ближнього і обов'язок патріотизму! Спішіть з жертвами усі до одного і піддержіть добре ім'я Галицької України!

Жертви в грошах і в споживчих продуктах приймає з подякою Ратунковий Комітет, на чолі котрого стоїть о. канон. Громницький, а який уряд ує в польській Бурсі при вул. Лелезеля.

Імена жертводавців, з поданням роду і кількості жертв будуть оголошуватися в нашій часописі.

Не будьмо ж подібними до цих „культурних“ і зрвар, що сих нещасних зкинули з краю як лочинців, голих і босих, без куска хліба і без шлага в кишені. Покажимо, що в наших простих, широдемократичних грудях беть ся серце благородніше, як в твердих грудях зматеріялізованих культурників західних країв!

Двічі дає, хто сейчас дає!

З Тернополя.

Наш город вже майже зовсім заспокоїв ся і має вигляд трохи не нормальний. Уряди продовжують свою звичайну діяльність; школи, які розпорядком повітового комісаряту відчинено, зачинено й на дальший протяг часу прикзом військової команди. Сьому приказови підчинили ся дирекції народних шкіл без застереження, коли противно не примінились до нього дирекції польських середніх шкіл, при чому дир. гімназії Ленкевич зажадав приказу в мові польській. Команда витягнула з сього поведення відповідні консеквенції.

Команду над повітом обняв дотеперішній сотник У. С. С. др. Н. Гірняк, який узяв ся енергично за сформовання військової залоги для міста і цілого округу і зараз в перших днях свого урядовання зазначив його додатними результатами. Міліцію здебільшого розпущено, а службу обняли У. С. С., що прибули до Тернополя з відділом машинних крісів і гарматами та цілим обозом.

З другого боку надпоручник І. Громницький узяв ся за організацію міліції з місцевих сил, заприсягнув мужву і повів справу безпеки міста раціонально. Відчуваєть ся головна недостача в мундурованню міліції, одначе і ся недостача певно згодом уступить.

Жандармерія, зорганізована командантом Алиськевичом, зложила торжественно службове приречення, є вповні умундурована і представляєть ся вдоволяючо.

Поконано в часті трудність, що виростає з напливу великої кількості полонених бувшої російської армії, тим, що військовість і цивільний комітет, зложений з представників всіх національностей, під проводом о. кан. Громницького перебрали на себе ратункову акцію, приготували для потребуючих покріплюючу станицю на зел. двірці, уладили для них приют для відпочинку з кухнію, а для хорих зорганізували санітарну поміч.

Вкінці розвинула Харчова Управа енергичну діяльність в напрямі відвернення від города опалевого кризису, спричиненого повною індустрією давніх повітових властей.

Взагалі труднощі виростають з кожним днем, та враз з сим енергія відповідних чинників подвоюєть ся, щоби їх поконати, і є надія, що зго-

дом все приведесть ся до зовсім вдоволяючих форм.

Візони на стації вже опорожнені, а тим самим і помічники при „вигрузуванні“ добра пішли на сточинок і збіговиска зменчились.

Війська, що вергають з України, їдуть вже розоружені, а тим самим і миць до занепокоєння, що ридило ся в городі серед населення з появою кожного такого візду.

Українська Національна Рада.

Львів, 10. листопада 1918.

Вчорашнє засідання розпочинаєть ся о год. 12:15. Його перебігу очікують з великим напруженням так члени Ради, як і досить численно зібрана публіка.

Голова Ради др. Кость Левицький відкриває засідання. На салі з'являєть ся новий начальний командант військ Ради полковник Гнат Стефанів. Команданта вітають оплесками. Після того голова коротко сповіщає про стан переговорів з представниками польського громадянства. Переговори поки — що мимо найліпшої волі з нашого боку не довели до ніяких успіхів, бо польські делегати так теряють ся, що раз за разом переступають з одного становища в друге, виставляючи нові дезидерати.

Начальний командант опускає тоді салю засідань, бажаючи з Військовою Радою заставити над проханням польської сторони.

При тій нагоді президент читає лист проф. д-ра Ернеста Тіля з приватними пропозиціями що до порозуміння і передає його делегатам Ради до евентуального зужиткування при переговорах.

До голосу приходить делегат Головної Ради галицьких, буковинських і угорських Українців інж. Володимир Гринів, котрий промовляє іменем тої Ради та делегації міністерства шляхів в Київі. В ту саму хвилию з'являєть ся на салі сама делегація. Один з її членів сердечно вітає нашу країну з відродженням і визволенням та говорить про навязання тісних носин Української Держави з Західною Україною.

Йому відповідає голова Ради. Дякує за привіт. Встала Україна по обох боках бувшого кордону, йдемо до ясної мети будовання своєї хати, одначе щастя буде аж тоді, коли з'єдинимо ся всі у одній великій Україні.

На порядку нарад ставить ся справа формування уряду. Голова Ради дістав поручення створити уряд під назвою Тимчасового Державного Секретаряту Західно-української Держави, відповідального перед Радою. Др. Кость Левицький предкладає спис членів Тимч. Державного Секретаряту, а саме: голова і секретар фінансових справ: др. Кость Левицький, секр. внутрішніх справ: др. Льонгин Цегельський, секр. заграничних справ: др. Василь Папайко, секр. торгівлі і промислу: Ярослав Литвинович, секр. віроісповідань: Олександр Барвінський, секр. освіти: (поки що неолсажений секретаріат, призначений для др. Степана Смаль-Стоцького, тимчасово заступає Олександр Барвінський), секр. суспільного здоровля: др. Іван Куровець, секр. військових справ: отаман Дмитро Вітовський, секр. праці і суспільної опіки: Антін Чарнецький, секр. публичних робіт: др. Іван Макух, секр. земельних справ: др. Степан Баран; секр. судівництва: др. Сидір Голубович, секр. шляхів: Іван Мирон, секр. почт і телеграфів: Олександр Пісецький. Крім того в склад Державного Секретаряту входить кождочасний голова, зглядно заступник голови Українського Харчового Уряду.

Член Ради Михайло Петрицький ставить внесення, щоби Тимч. Державний Секретаріат зложив приречення на руки найстаршого парламентариста проф. Юліана Романчука як відпоручника Ради. Формулу приречення просить ся уложити др. Антона Горбачевського.

През. Ради сповіщає, що Комітет Ради постановив предложити повній Раді прийняти за державний герб золотого льва на синім полі.

Останні вісти.

(Власна телеграма)

Підволочиська, 16. XI. год. 6 30 веч

Переворот на Україні.

Д. В. Егницький оповідає про переворот на Україні слідує:

На 17. XI. мав бути скланий Український Національний Конгрес і при сій нагоді мав бути переведений переворот в українській державі. Одначе переворот став ся 16. XI. Приспішили його: остання гетьманська грамота і ново створений кабінет (Гетьман проголосив єдність України з Росією і створив чорносотенний кабінет — Ред.). Владу в Київі захопив Національний Союз, до якого прилучили ся: середноківська дівізія, частини бувшої бригади Натієва, залізно-дорожня охорона і Січові Стрільці з Білої Церкви. Головним командантом республіканської армії є Петнюра. Видано відозву до народу, силою котро гетьмана арештує ся, а всі його закони й розпорядження касуєть ся. Місце старостів заняли українські комісарі. Большевики піддержують Національний Союз. Населення узброюєть ся. „Добровольчеський корпус“ в Київі р збитий.

Новинки.

Місто вінця на домовину У. С. С. Осипа Захарчишина зложила Вп. П. Олімпія Вігошинська 100 К. на Народний Фонд.

Славна сільська дружина. З Теробовл доносять нам, що сільська міліція з Ілавча розоружила в ночі з 17. на 18. с. м. відділ Мадярів, зложений з 80 людей, котрий віз зі собою цілий обоз, а між иншим 4 машинні кріси, 3 міномети, 3 проектори і всяке друге добро. — Честь славної дружині!

Румуни зняли Буковину. З Коломиї наспіла вістка, що Румуни обсадили на днях цілу, себто також українську Буковину, і держать країну під своєю військовою політичною окупацією. Політично адміністративний лід оставили поки що незмінені. Границь Галичини не переступили.

Проти сього нарушення території невтральної Західно-Української Народної Республіки піднімають покликаний чинники протест.

Смерть д-ра Віктора Адлера. З приводу смерги державного секретаря д-ра Віктора Адлера німецький посол у Відні гр. Ведель зложив 12. листопада в державнім уряді закордонних справ німецько-австрійського правительства кондоленцію німецького правительства і з свого боку.

Невдалий напад Поляків на Перемишль. Як відомо, Перемишль знаходиться в українських руках. Поляки відійшли за Сян. Минувшого вторка 12-го листопада, удало ся Полякам перейти міст на Сяні і дістати ся до Перемишля.

Український протинаступ відкинув їх однак назад за Сян. Перемишль тепер знов сильно в укр. руках.

Жертви.

Вп. Пан Стефан Сатурський, ліщанин з Тернополя, жертвував безкорисно на уладженні станиці для повертаючих полонених **ДВІ ФІРИ СОЛОМИ**, за що складаєсь ему щирю подяку.

Комітет.

Рахункового офіцера і 7-х рахунк. підфіцерів потребує сейчас Команда міста Тернополя. Зголошуватись тамже.

Адвокат Др. Ляндес

вернув і провадить канцелярію у своїм дом при ул. Голуховського 8, (побіч залізнич. двірця).

Адвокат краєвий

Др. Стефан Брикович

переніс свою канцелярію до дому при ул. Тарновського ч. 7 I. поверх в Тернополі

ГОЛОС ПО ДІЛЯ

Урядовий Вістник Повітового Українського Комісаряту

появляється два рази на тиждень.

Поодинокі число коштує 40 с. — Місячна передплата 3 кор.

Редакція міститься в домі „Народної Торговлі“ при вул. 3. Мая. (в подвір'ю, I. пов.) — Приймається від год. 11—12.

ПОКЛИК!

Взиваємо всіх інтелігентних Українців Тернопільського повіта не виключаючи воєнних богословів від 19 до 35 року життя включно, щоб сейчас в темлім одіню з поживою на 3 дні ставали під кріс. Хто не зголосить ся добровільно, буде стягнений примусово і посгавлений під воєнний суд.

Командант тернопільського округу

Др. ГІРНЯК

Командант міста і повіту
ВАСИЛЬ БОЛЮХ.

До діла! До зброї!

Вже трохи не місяць минає з цієї хвилі, як почався бій за наше життя. Вже трохи не місяць, як на вулицях Львова торохтять кріси і ревує гармати. Вже трохи не місяць, як проводирі кличуть з одчаєм: спішіть на ратунок столиці!

І який вислід?

Чи на цей голос відгукнулись ми так, як кляли ся на віках ще так недавно? Чи двигнулись ми одною збитою лавою на ворога, що цілі сотки літ висмокував нашу кров, топтав по наших серцях, зневажав нашу людську гідність, заставляючи наших матерій і сестер годувати своїм молоком щенят, запрягаючи наших батьків і братів до плуга, що безчестив наші святі храми, вбивав наших предків на паль? Чи зрозуміли ми за що йде бій? Чи відчули ми, що від вислуду сього бою залежить будуччина цілих поколінь, які благають в нас пощади і молять нас: ратуйте нас від шляхетського пекла, не дайте нас на поталу з підлогого ворога?!

Чи це не ганьба, що три неділі гремять гармати над Львовом, де кублиться гніздо зайців невеличка громада паничів, а ми спокійно сидимо по селах і не грянемо як буря на це гніздо й не рознесем його в порох своєю твердою, справцьованою рукою? Чи це не ганьба, що ми слухаємо оповідань про нікчемний спосіб в йовання столичної зграї, яка кожного дня дає нові докази віроломности, кнує нові способи зради, збиткує ся над безборонним українським населенням, вбирає ся в стрій наших січовиків і маскує ся українськими відзнаками, та по злодійськи вбиває і раниє наших братів і сестер — а ми сидимо по записках і сваримо ся за те, хто має бути комісарем, хто має розказувати, а хто слухати, цькуємо один на одного, кидаємо клевети один на одного, а ніхто не подумав над сим, що завтра може прийти ворог під наш поріг і погодити нас усіх на свій

лад: перевішати й перерізати нас так, як це робив в 1914 р.? Чи це не ганьба, що за своєю столицею, що лежить серед моря українського населення, ішла боротьба так довго, замість того, щоб згряла наїзників, гніздо нікчемного панства було розбите до двох днів і то розбите так рішучо, щоби ворог не посмів виткнути носа поза Сян?

На Бога! Чи ми народ, чи ми незорганізована товпа циганів, яким байдуже це, як їм плює світ у вічі, як їм не дають пристановиска на розбитте об'зв і гонять їх зі села та тровлять собаками? Словаки, Хорвати, Дальматинці і другі маленькі народи, що не мають майже ніякої культури, відчули свою національну честь і зуміли вибороти собі своє право, а ми історична нація, нація з прастарою культурою, нація, що числить 40 мільонів душ, нація найбільш угнетена між народами землі — лиш ми одні не створили ніякої сили, лиш, ми одні дозволяєм маленькій банді рабівників держати в руках наше неоспориме добро, лиш ми одні на цілу Европу сидимо на записках і замість діла благоденствуємо, надіючись на те, що хтось другий зробить за нас, що треба!

Звиш чотири роки загачували ми своїм трупом, гори, яри, ріки і поля Європи за те, щоби ратувати панську Австрію, що запродала нас в лядське ярмо, — а тепер коли йде о нашу власну шкуру, коли йде о долю нас самих і наших нещасних діточок, ми кидаємо кріс, оглядаємось, чи нема що взяти як плату за службу Австрії, і сунемо на теплу піч, байдужні до в'ього мовляв, ми вже досить воювали?

І за кого Ви воювали, а за кого маєте тепер воювати? І за що воювали, а за що маєте тепер воювати? Невже наші душі вже так спідлились, що тільки за свої кайдани ми уміємо воювати? Невже ми, перевоювавши звиш чотирьох літ за свої кайдани, не потрафимо воювати ще місяця за своє щасте, за сонце волі, за зломанне грат, щоби вийти вольними людьми на ясний світ долі?

Схаменім ся! будьмо людьми!

Ще тільки не багато днів, а заржавіли кайдани на наших руках пирснуг; ще тільки кілька днів, а наша країна спочиватиме в наших жилавих руках, а тоді нема такої сили, яка відібралаб нам це, що ми узяли перемогою.

І горе нам, як ми сього ве зробимо!

Тоді сі пани, яким ми тепер відняли це, що вони вважали своєю вічною власністю, поступлять з нами так, як поступали з нашими предками Погоцькі і Вишнєцькі. А потім впаде на нас таке важке ярмо, що задавить нас, як придорожного черва; і ніхто за нас не заступить ся, бо народом котрий у хвилі самоозначення всіх народів світа, не схотів скористати зі свого права, не буде журитись ніхто і світ засудить нас на вічну загибель і забуття.

Отже не гаймось, поки час!

До діла! до зброї!

Не сидім по хагах, а спішім лавою на мобілізаційний приказ до міст!

Ще гільки оден чин, а ми вольні і щасливі! Ми сами і наші нащадки!

До діла! до зброї! — кличе до нас нещасна скатована Мати.

До діла! до зброї! — кличе до нас Наддніпрянська Україна, що готовить нам підмогу.

До діла! до зброї! — кличе до нас золото верхий Київ і горді українські города: П'лтава, Харків, Херсон, Одеса і Кам'янець.

До діла! до зброї! — кличуть до нас з одчаєм сі наші лицарі, що вже три неділі погапають в стрільнім дні на вулицях Львова і мліють з утоми.

До діла! до зброї! — кличуть до нас наші предки, замучені лядськими тортурами.

До діла! до зброї! — благають нас наші діти, що не зродились до кайдан.

До діла! до зброї! — кличуть наші сідоглаві батьки, мами і затривожені сестри.

До діла! до зброї!

До історії перевороту на Україні.

В ч. 5. „Г. П.“ була подана телеграма про те, що Гетьманщина на Україні повалена, а влада перейшла в руки Національного Союзу, що складається з представників усіх політичних самостійницьких українських партій, що стоять на основі справжнього демократизму.

Щоби ся телеграма була вповні зрозумілою, поясним, на якій основі був переворот доконаний.

Дня 14. с. м. гетьман Скоропадський видав грамоту „ко всім українським горожанам і козакам“ в якій ясно заявив, що Україна еднається з Росією і враз з другими областями давньої Росії творить єдину федеративну державу, в якій „Україна повинна зняти одно з перших місць“. А в слід за сим зтвердив гетьман новий кабінет Гербея, в склад якого не увійшов ані один справжній Українець, хіба такі Українці-русофіли, як напр. Науменко.

Значить ся, Скоропадський скинув остаточно маску і зробив замах на українську державну самостійність, пішов слідами Брюховецького. А що таку роль треба йому приписати, про це свідчить ся обставина, що він зовсім знехтував волю українського громадянства, якої виловом був Національний Союз і цілковито відсунув від участі в кермуванні державою Українців. Це прямо огида!

Скоропадського становище було все загадочне і взагалі ніколи Україна не переживала такої скрути, як за час його гетьманування. Та всі поступки і злочинні діла, які перенесла Україна від хвилі київського перевороту, пояснювано політикою Німеччини й Австрії. Аж тепер виявилось, що злим духом України був сам Скоропадський.

Коли австрійці відійшли з України, а Німці зповіли свій відхід, тоді Юді вже нічого було носити маску. І він сю маску скинув...

І зразу злучив ся з Пилатами України, проголосивши похід „єдиної неделімої Росії“ проти большевиків. А війну з большевиками ведуть чорносотенні елементи і кадети, що досі постійно заперечували Україні всякі права до самостійности а навіть автономії. На щасте Україна була приготована на зраду Скоропадського. І Скоропада враз з цілим своїм „істинно-руським“ кабінетом наживав з Києва пятами, а влада попала в руки щиро української демократії. Так скінчила ся

авантюра українського самодержця, яка виявила ситуацію, привчила українське громадянство шанувати колишню Центральну Раду і тужити за сими, що вивели Україну з російського Вавилону на світ волі.

Є надія, що тепер усе громадянство, від мужика до інтелігента стане в обороні рідної країни і задокументує свою незаперечену волю на самостійність.

Тимчасовий Закон

про адміністрацію Західно-української Народньої Республіки.

Українська Національна Рада на предложення Державного Секретаріату ухвалила на засіданню 16. с. м. отсей тимчасовий закон про адміністрацію в республіці:

§. 1. Всі закони і розпорядки бувшої австро-угорської монархії, оскільки вони не противлять ся державности Західно української Народньої Республіки, остають аж до зміни, зглядно знесення в повній правній силі і на основі них маеть ся вести дальше адміністрацію держави.

§. 2. Всі урядники і державна служба бувшої австрійської, зглядно угорської держави, котрі зложать письменне приречення, що виконувати будуть публичну службу в імені Західно української Народньої Республіки, остають аж до дальшого зарядження на своїм дотеперішнім урядовім становищі.

§. 3. Всі адміністраційні уряди, які находять ся на області Західно-української Народньої Республіки, підлягають Державному Секретаріатові у Львові, до котрого належить рішення в послідній інстанції всіх тих справ, які підлягали бувшому австрійському, зглядно угорському міністерству.

§. 4. Начальним повітовим органом політичної адміністрації є аж до устійнення правно-державних відносин український державний повітовий комісар.

§. 5. Українського державного повітового комісара іменує і усуває Державний Секретар внутрішніх справ.

§. 6. Вибрані до часу утворення Державного Секретаріату зборами відпоручників громад українські повітові комісари мають бути предложені Державному Секретаріатові до затвердження. На случай незатвердження має приміну постанова уступу I.

§. 7. Своєю властю обнимає український державний повітовий комісар область дотичного політичного повіту.

§. 8. Український державний повітовий комісар має право і обовязок берегти інтересів української державности і протиділати всяким змаганням виміреном проти неї, — з окрема:

а) приймати згадані в §. 2. приречення від всіх адміністраційних урядників по долученій формулі.

б) видавати зарядження в тих всіх случаях, в котрих дотеперішні австрійські урядники відмовлять виконання служби, а публичний інтерес вимагає, щоби не наступила перерва або застій в дотичнім уряді і подавати всі дотичні свої зарядження безпроволочно державному Секретаріатові до затвердження.

в) затверджувати зарядження адміністраційних повітових властей о скільки вони мають загальний публичний характер,

г) підписувати квіти на виплату поборів урядників,

д) дозволяти і заказувати ношення оружя для цивільного населення,

е) вести нагляд над діловодством всіх урядників і публичних інституцій в повіті та предклати державному Секретаріатові свої внески в справі їх урядування.

§. 9. В справах публичного безпеченства повіту підлягають повітові військові команданти і повітові команданти жандармерії українському державному повітовому комісареві.

В усіх інших справах, входячих в обсяг діланья обох тих командантів, має український державний повітовий комісар співділати і довести силою своєї властей до як найскоршого зорганізування оружноій військової сили і жандармерії в повіті.

§. 10. Український державний повітовий комісар іменує аж до переведення громадських виборів громадських комісарів в тих громадах, в котрих заходить потреба усунення дотеперішніх начальників громади, зглядно громадських рад.

Вибрані до часу видання сього закона громадські комісари мають бути затверджені українським державним повітовим комісарем.

Громадські комісари мають права і обовязки бувших правительственных комісарів.

§. 11. В господарських справах співділають українські державні повітові комісари з повітовими харчовими управами і наглядають над виконанням заряджень Українського Харчового Уряду.

§. 12. Суди, пошти, телеграфи, залізниця, саліні і домени є виняті з під компетенції українських державних повітових комісарів. Українські повітові державні комісари управлені і обовязані є на случай достереження неправильностей в урядованню тих інституцій, або надужить властей на шкоду української державности, донести о тім безпроволочно Українському Державному Секретаріатові, а в наглих випадках видати відповідні зарядження.

§. 13. Всякі дотеперішні зарядження, о скільки виходять поза рами сього закона, тратять свою правну силу українські державні комісари і всі властей мають стисло приміновати ся до постанов сього закона.

§. 14. Виконання сього закона і видання відповідних інструкцій і поучень поручаєть ся Державному Секретареві внутрішніх справ.

Новинки.

Листа втрат у Львові — виказує за час від 1—15 падолиста 3 вбитих, 60 ранених, між якими находить ся також наказний отаман сотні Гонти з України Андрій Долуд.

Друга така листа виказує 2 вбитих, 4 померших, а 37 ранених.

Пан Гломбінські протестує. „Кіевская Мысль“ з 15. XI. подає протест польського правительства в міністерстві заграничних справ в Києві проти поклику галицько-буковинського комітету з візваннем до несення помочі Галичині, котре також устами звісного політичного хамелеона Гломбінського звиває українське правительство до розвязання комітету. Трохи чи не за далеко посягають руки Поляків...

Погроми Жидів в великім князівстві краківськім. На цілій території великого князівства краківського та князівства освенцімського й заторського приходить щодня до таких диких погромів Жидів, що своєю брутальністю переходять вони найганеблійші російські погроми. Часописи зазначають, що найкращим ліком на те булоб вивандрування найбільшої частини Жидів з польської етнографічної території, — Так віддячують ся Поляки Жидам за їх вірну службу польським інтересам.

Французька місія у Львові. З Румунії приїхала до Львова 18. падолиста у вечері три чверти на 6 год. французька місія, яка сьогодні 19. падолиста, явить ся о 11. год в Українським Генеральнім Штабі.

Мирова конференція, як доносять паризькі часописи, буде скликана в січні 1919. р. до Версалю.

Вільзон про завішення зброї Вільзон випустив прокламацію про завішення зброї, де між иншим говорить ся: „Всі цілі війни осягнені. Нашим щасливим обовязком є дати поміч усьому світу добрим прикладом розумної спільної праці, приятельської ради й матеріальної помочи в справі створення пр вдивої демократії в цілім світі.

Ситуація у Львові. Проїзжий зі Львова козак сотні Гонти, завитавши до нашої редакції, розказав нам, що положення у Львові для нас дуже корисне. Поляки держать ся ще по передмістях, тай то є окружені селянами і загрожує їм повне виголодження. З нагоди приїзду французької місії, яка має на цілі довести обі воюючі сторони до порозуміння, цілих три дні аж до 6 ої години рана 21. XI. трівало перемирре. Який вислід конференції і переговорів, покищо невідомо.

Останні вісті.

(Наші власні радіотелеграми)

Харків 17. XI. В ночі прибув відділ „Самостійників“, який арестував повітового старосту Харкова. Вся міліція розігнана. О третій годині досвіта почалась перестрілка між „самостійниками“ і військами гетьмана. Пять гайдамаків забито, багато ранено.

Вільсон до народів Австро-Угорщини. Неоспорима надія, та ожидання приклонників свободи визволенім народам при будованню правдивої свободи помагати, щоби так провідники, як і населення визволених країв могли почату перебудову в порядку безпристрасно, лагідно, а також певно перевести. Жорстокість всякого рода спиняє лиш це. Щоби новий лад не слямивсь пятном нелюдности, кличуть до Вас приятелі скувати всі темні сили, які спиняють змагання до свободи. Нота Вільсона просить Німеччину начати сейчас мирові переговори. В цілі прискорення цього пропонує нота заключення тимчасового мира. Ноту підписав Сольф.

Рада регенційна заявила, що окупація зносить ся. Проти поширення большевицького руху заведено сильні стежі легіоністів. Німецька жовнірська рада в Варшаві видала відозву, що жовнірі Німці будуть держатись осторонь від боротьби польських партій. В Польщі існують 3 правління: в Варшаві, Кракові і Люблині; послідне під проводом Дашинського.

Війська французькі в Будапешті. Цюрих. Доносять з Будапешту, що в неділю прибуло до того міста 11000 французьких жовнірів, а між ними деякі (війська) з кольоній.

Amsterdam. Після донесень „Голяндського Курера“ прибуло з Даверу 11 німецьких торпедовців до границь Голяндії. Всі они будуть інтерновані.

Повалення гетьманьщини. У Жмеринці і Волочиських арештовано в ночі з 19. на 20. XI. державну варту, а владу заняли Українці-Самостійники. II-гий Подільський корпус з Винниці став по сторині Нац. Союзу. Желізниця від Києва до Винниці обсаджена козаками Отамана Петлюри.

ПАВЛО ДУМКА

хлібороб з Купчинець, бувший посол на краєвий сойм,

член усіх українських просвітніх і економічних товариств, довголітній і загально відомий діяч Тернопільщини і один з останніх ветеранів радикальної партії, що доповнював невзначний гурток І. Франка й М. Павлика, упокоїв ся 16. с. м. в Купчинцях, доживши глибокої старости.

Земля хай буде пером чесному Громадянину зпоміж селянської верстви.

Всіх лікарських наук

Др. ФЕРД. КОДЕРА

приймає хорих в Тернополі при вул. Святоіванській, 6.
(Дім австро-угорського Банку).

Арт. Робітня Столярсько-Різбарська і Позопотничка

А. ДЯКОВА

в Тернополі при вул. Вал вій ч. 6.

Виконує урядження церковні і костельні, як: вітварі, іконостаси, проповідниці, конфесіонали, а далі роботи будівельні: двері, вікна, брами і урядження мешкань, дворів, бюр, готелів, склепів і т. д. в наймоднійших стилях.

Кошториси і пляни безплатно.